

KUNTA
LIITTO

KOHTI UUSIA KESTÄVIÄ KUNTIA JA TOIMIVIA HYVINVOINTIALUEITA

Kuntaliiton vuosikertomus 2021

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE

TOINEN KORONAVUOSI LÖI
LEIMANSA EDUNVALVONTAAN

KUNTAVAALIKAMPANJA:
KAIKEN TAKANA ON KUNTA!

VERKOSTOJA JA PALVELUJA
KEHITETTIIN YHDESSÄ KUNTIEN
KANSSA

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA JA
EU-EDUNVALVONTA TERÄVÖITYIVÄT

RUOTSINKIELINEN TOIMINTA
VUONNA 2021

VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI
VALMISTUI: LUOMME HYVIÄ
EDELITYKSIÄ KUNTIEN KESTÄVÄN
TULEVAISUUDEN RAKENTAMISELLE

UUSI ORGANISAATIO, HYVINVOIVA
HENKILÖSTÖ, KOHTI UUTTA
TYÖSKENTELYKULTTUURIA

KUNTALIITON TALOUS VUONNA 2021

Toimitusjohtajan esipuhe

Aika ajoin vallinneesta optimismista huolimatta vuodesta 2021 tuli toinen lähes kokonainen koronavuosi. Muutamia tapahtumia, kuten esimerkiksi Kuntajohtajapäivät, ehdittiin kesän jälkeen pitämään ihan paikan päällä Hämeenlinnassa tavaten, kunnes yhteiskunta sulkeutui uudelleen.

Ensimmäisen vuoden aikana omaksutut hyvät käytännöt kantoivat kuitenkin jo sujuvammin. Kuntatalo oli varsin hiljainen, mutta työtä kuntien eteen tehtiin läpi vaihtelevien rajoitusten ja tuen tarpeiden kotitoimistoilta. Organisaatiouudistuksen jäljiltä työmme uudet muodot alkoivat jo vakiintua toimivaksi arjeksi.

Etätyöskentely on tuonut myös paljon hyvää yhteistyöhön omintajakuntiemme kanssa. Verkon välityksellä on ollut helppo järjestää yhteisiä tapahtumia eri puolilta maata ja tarjota apua Hangosta Utsjoelle. Siksi jatkamme joustavaa hybridityöskentelyä myös pandemian hellitettyä.

Kuntavaaleihin valmistauduttiin epävarmuudessa. Lopulta vaaleja päädyttiin poikkeuksellisesti lykkäämään ja ne pidettiin kesäkuussa 2021. Loppusuoralla ollut hyvinvointialuelainsäädäntö heijastui voimakkaasti kuntavaalien keskusteluihin.

Lisäksi vaalien alla keskusteluun nousi ehdokkaiden kokeman häirinnän ja uhkailun yleistymisen. Tämä on syytä ottaa jatkossa vakavasti keskusteluun kunnissa ja puolueissa. Laimean vaalikampanjoinnin tuloksena äänestysprosentti putosi historiallisen alhaiseksi ollen vain 55,1.

Kuntavaaleissa valtuustoihin valittujen naisten osuus oli korkein kautta aikain, ensimmäistä kertaa yli 40 prosenttia. Nuoria kaivattaisiin valtuustoihin yhä enemmän: alle 30-vuotiaiden osuus laski entisestään ja on nyt 5,6 prosenttia. Tämä kehitys on erittäin epätoivottava.

Vuosikymmeniä jatkunut sote-uudistus saatiin maaliin, kun hyvinvointialueita koskeva lainsäädäntö tuli voimaan heinäkuussa. Hallitus painoi uudistusta eteenpäin kritiikkiä juuri kuuntelematta, ja monia ongelmia jäikin toimeenpanovaiheessa ratkaistavaksi.

Uusien hyvinvointialueiden päättäjät valittiin heti vuoden 2022 aluksi, ja sote- sekä pelastustoimen palvelut siirtyvät kunnilta hyvinvointialueille vuoden 2023 alkaessa. Tämä on valtava muutos kunnille, ja siksi tarjoamme [sote-muutostukea](#) jäsenillemme, sopimuskumppaneillemme sekä hyvinvointialueille.

Me Kuntaliitossa teemme aktiivista [tulevaisuustyötä](#) yhdessä kuntien kanssa ekologisesti, sosiaalisesti, taloudellisesti ja teknologisesti kestävien kuntien rakentamiseksi. Tällainen tulevaisuuden kunta luo hyvän arjen, jossa kuntalaiset otetaan huomioon fyysisessä ja digitaalisessa ympäristössä: kunta on kasvattaja, huomioi eri kuntalais-

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE

TOINEN KORONAVUOSI LÖI
LEIMANSA EDUNVALVONTAAN

KUNTAVAALIKAMPANJA:
KAIKEN TAKANA ON KUNTA!

VERKOSTOJA JA PALVELUJA
KEHITETTIIN YHDESSÄ KUNTIEN
KANSSA

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA JA
EU-EDUNVALVONTA TERÄVOITYIVÄT

RUOTSINKIELINEN TOIMINTA
VUONNA 2021

VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI
VALMISTUI: LUOMME HYVIÄ
EDELITYKSIÄ KUNTIEN KESTÄVÄN
TULEVAISUUDEN RAKENTAMISELLE

UUSI ORGANISAATIO, HYVINVOIVA
HENKILÖSTÖ, KOHTI UUTTA
TYÖSKENTELYKULTTUURIA

KUNTALIITON TALOUS VUONNA 2021

ryhmiä tasa-arvoisesti ja osallistaa asukkaita aktiivisesti, turvaa kestävän elinympäristön sekä kehittää yritysten toimintamahdollisuuksia ja työllisyyttä.

Olemme tehneet tiivistä yhteistyötä myös valtiovarainministeriön kanssa [kuntapolitiikan tulevaisuustyössä](#). Loppuraportti julkaistiin helmikuussa 2022.

Vuosina 2020 ja 2021 kuntatalous on ollut kansallisesti muutamaa aiempaa vuotta paremmassa kunnossa. Talouden elpymisen ohella oikein kohdennetut ja riittävät koronatuot ovat olleet kunnille suuri apu. Kuntien välillä on kuitenkin suuria eroja. Heikoimmilla taloudellisesti on moni pieni tai keskisuuri, noin 10 000–80 000 asukkaan kunta.

Edessä on kuitenkin suuria haasteita: kuntatalouden näkymät eivät jatku tulevana vuosina yhtä vahvoina. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ravistelee koko maailman taloutta, ja

sen vaikutukset ulottuvat myös Suomen kuntiin. Myös sote-uudistus muuttaa kuntien tuloja ja menoja radikaalisti.

Lämpimät, valtavat kiitokset jokaiselle kunta-liittolaiselle – työntekijöille, hallitukselle ja valtuuskunnalle – hienosta työstä tapahtumariikkaan, poikkeuksellisen vuoden läpi. Paljon kiitoksia myös kunnille, asiakkaillemme ja yhteistyökumppaneillemme.

Vuonna 2022 olemme kuntien kumppanina ja edunvalvojana taas uusien haasteiden keskellä. Kuluneet kaksi vuotta ovat valmistelleet sekä meitä että kuntia joustoon, luovuuteen ja sisukkaaseen selviytymiseen monenlaisten ongelmien keskellä. Toivottavasti maailman-tilanne tasaantuu vuoden aikana. Vuosi 2022 on joka tapauksessa kunnille jälleen suuri muutosten vuosi. Olemme täällä teitä varten!

Minna Karhunen
Kuntaliiton toimitusjohtaja

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE

TOINEN KORONAVUOSI LÖI LEIMANSA EDUNVALVONTAAN

KUNTAVAALIKAMPANJA:
KAIKEN TAKANA ON KUNTA!

VERKOSTOJA JA PALVELUJA
KEHITETTIIN YHDESSÄ KUNTIEN
KANSSA

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA JA
EU-EDUNVALVONTA TERÄVOITYIVÄT

RUOTSINKIELINEN TOIMINTA
VUONNA 2021

VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI
VALMISTUI: LUOMME HYVIÄ
EDELITYKSIÄ KUNTIEN KESTÄVÄN
TULEVAISUUDEN RAKENTAMISELLE

UUSI ORGANISAATIO, HYVINVOIVA
HENKILÖSTÖ, KOHTI UUTTA
TYÖSKENTELYKULTTUURIA

KUNTALIITON TALOUS VUONNA 2021

KUNTA
LIITTO

TOINEN KORONAVUOSI LÖI LEIMANSA EDUNVALVONTAAN

**TOINEN KORONAVUOSI LÖI
LEIMANSA EDUNVALVONTAAN**

KUNTAVAALIKAMPANJA:
KAIKEN TAKANA ON KUNTA!

VERKOSTOJA JA PALVELUJA
KEHITETTIIN YHDESSÄ KUNTIEN
KANSSA

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA JA
EU-EDUNVALVONTA TERÄVÖITYVÄT

RUOTSINKIELINEN TOIMINTA
VUONNA 2021

VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI
VALMISTUI: LUOMME HYVIÄ
EDELITYKSIÄ KUNTIEN KESTÄVÄN
TULEVAISUUDEN RAKENTAMISELLE

UUSI ORGANISAATIO, HYVINVOIVA
HENKILÖSTÖ, KOHTI UUTTA
TYÖSKENTELYKULTTUURIA

KUNTALIITON TALOUS VUONNA 2021

Koronapandemian vuoksi lainsäädäntöön ja asetuksiin tehtiin vuoden aikana jatkuvasti pikaisia muutoksia. Samoin epidemiatilanteen ja toimintaohjeiden nopea vaihtelu ja alueiden erilaiset tilanteet lisäsivät kuntien tarvetta neuvonnalle.

Vaikutimme voimakkaasti siihen, että koronaviruspandemiasta kunnille ja kuntayhtymille aiheutuneiden suorien ja välillisten kustannusten korvausten kattavuus ja täysimääräisyys kirjattiin lakiteksteihin valtioneuvoston suullisten lupauksen lisäksi.

Sosiaali- ja terveysministeriön esityksessä (8.7.) kustannuksia ei esitetty korvattavan kunnille täysimääräisesti, vaan korvauksen taso oli toiminnosta riippuen noin 40–65 prosenttia arvioiduista keskimääräisistä yksikkökustannuksista. Lausuntokierroksen ja loppukesän ja alkusyksyn aktiivisen vaikuttamistyön jälkeen korvausten taso päätettiin kuitenkin mitoittaa siten, että epidemian hoidosta aiheutuneet kustannukset tulevat valtakunnan tasolla kokonaisuudessaan täysimääräisesti katetuksi. STM:n myöntämien koronakorvausten määrä oli noin 1,5 miljardia euroa vuonna 2021. Muutoksen vaikutus on täten vähintään 0,5 miljardia euroa.

Koronakorvausten tasolla ja kattavuudella oli suora kuntataloutta vahvistava vaikutus. Vaikutimme vahvasti myös valtion koronatuen saamiseen kaupunkiseutujen joukkoliikenteelle. Tuki auttoi merkittävästi palvelutason ylläpitämisessä ja lipputulomenetysten kompensoinnissa.

Koronapandemia vaikeutti myös varhaiskasvatuksessa muiden muutosten toimeenpanoa. Järjestimme lukuisia ylimääräisiä varhaiskasvatusjohtajien verkoston kokoontumisia, joissa pohdittiin erilaisia kunnissa toteutettavia toimia varhaiskasvatuksen järjestämiselle haasteellisessa tilanteessa.

TYÖLLISYYSPALVELUJEN JÄRJESTÄMISVASTUUN SIIRTO ETENI KUNTALIITON ESITYKSEN MUKAISESTI

Työllisyyspalvelujen järjestämisvastuun siirto kunnille on ollut yksi vuoden 2021 suurimmista edunvalvonnan teemoista. Kuntien vastuulla järjestettävät TE-palvelut edistävät työn kysyntää ja tarjontaa nykyistä paremmin ja monipuolisemmin.

Vuonna 2020 yhdessä kuntakentän kanssa luodun Kuntaliiton työllisyyden ratkaisumallin pohjalta on vaikutettu käynnistyneeseen lainsäädäntövalmisteluun, jossa kuntien kannalta keskeisiksi ovat nousseet järjestämisvastuun ja kuntien rahoitusvastuun toteuttamisen ehdot.

TE2024-uudistuksen eri valmisteluryhmissä ovat olleet mukana sekä Kuntaliiton että kuntien edustajat. Sen lisäksi Kuntaliitto on käynyt tiivistä vuoropuhelua lainvalmistelijoiden kanssa, tavannut ministeriä aiheen tiimoilta, laatinut useita muistioita keskeisistä edunvalvontateemoista sekä aktiivisesti tiedottanut kunnille valmistelun etenemistä. Koko kuntakenttä on ollut vahvasti mukana valmistelussa eri kuntatyyppiverkostojen kautta.

Työllisyyden kuntakokeilujen kokemuksia ja siellä kehitettyjä hyviä käytäntöjä on niin ikään hyödynnetty uudistuksen valmistelussa. Kuntakokeiluissa pilotoituja uusia toimintatapoja ja -malleja voidaan hyödyntää pysyvässä vastuunsiirrosta kunnille.

TOINEN KORONAVUOSI LÖI LEIMANSA EDUNVALVONTAAN

KUNTAVAALIKAMPANJA:
KAIKEN TAKANA ON KUNTA!

VERKOSTOJA JA PALVELUJA
KEHITETTIIN YHDESSÄ KUNTIEN
KANSSA

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA JA
EU-EDUNVALVONTA TERÄVÖITYVÄT

RUOTSINKIELINEN TOIMINTA
VUONNA 2021

VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI
VALMISTUI: LUOMME HYVIÄ
EDELITYKSIÄ KUNTIEN KESTÄVÄN
TULEVAISUUDEN RAKENTAMISELLE

UUSI ORGANISAATIO, HYVINVOIVA
HENKILÖSTÖ, KOHTI UUTTA
TYÖSKENTELYKULTTUURIA

KUNTALIITON TALOUS VUONNA 2021

KOHTI HYVINVOINTIALUEITA KUNTALIITON TUELLA

Kevätkaudella 2021 sote-uudistuksen kokonaisuutta koskeva vaikuttamis- ja edunvalvontatyö kohdistui hyvinvointialueuudistukseen liittyvien lakien sisältöön, ennen kuin eduskunta hyväksyi lait kesäkuussa. Syyskaudella Kuntaliitto keskittyi kunnille ja hyvinvointialueiden väliaikaisille valmistelu-elimille suunnatun muutostuen valmisteluun ja ensivaiheen toteutukseen. Loppuvuotta kohti sekä kuntasektorilta että asiantuntijaverkostoilta tulleet kysymykset ja tukitarpeet lisääntyivät ja konkretisoituivat ja siten ohjasivat muutostuen sisältöä. Muutostukihankkeen rinnalla kartoitettiin hyvinvointialueiden ja kuntien yhdyspintoja ja mahdollisia uusia yhteistyörakenteita ja -verkostoja.

Sote-uudistus ja ICT-palvelut

Toimivat ICT-palvelut ovat ratkaisevassa asemassa, kun hyvinvointialueet aloittavat toimintansa vuoden 2023 alussa. Kuntaliiton koordinoiman AKUSTI-foorumin sihteeristö teki aktiivista yhteistyötä alan eri toimijoiden, kuten Apotin, Asterin ja UNAn kanssa, sekä laati mm. selvityksen potilas- ja asiakastiedon käsittelystä.

Selvitys käynnisti tiiviin yhteistyön Kuntaliiton ja Kelan välillä, jonka tarkoituksena on ratkaista moniammatillisen työn haasteita asiakastiedon näkökulmasta ja vaikuttaa STM:n valmistelemaan sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallintasäädösten kokonaisuudistukseen.

Sote-uudistus sekä omaisuus- ja kiinteistökysymykset

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistus vaikuttaa monella tavalla kuntien omaisuuteen sekä kiinteistöjen käytön, hallinnan ja omistamisen periaatteisiin. Uusi tilanne vaatii jäsentämistä, ja siihen liittyvien vaihtoehtojen arviointia.

Kuntaliitto käynnisti keväällä 2021 sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kiinteistöomaisuuden hallintaan syventyvän muutostukihankkeen. Hanke toteutettiin yhdessä kuntien kanssa, ja siinä käytettiin myös ulkopuolista konsulttia. Vuoden aikana toteutettiin useita vuorovaikutteisia seminaareja, joissa käsiteltiin em. toimitiloihin liittyviä erityiskysymyksiä.

Tuotimme kunnille ajankohtaista tietoa sote-uudistuksen omaisuusjärjestelyitä koskevan

lainsäädännön vaikutuksista sekä käytännöllisiä soveltamisohjeita kuntien omaan toimintaan. Ohjeistuksessa kuvattiin sote-uudistuksen aiheuttamat muutokset kuntien kiinteistönpidon periaatteisiin sekä esitettiin toimintamalleja ja ohjeita kunnille muutosten hallintaan ja niihin varautumiseen.

Ohjeistuksen tarkoitus on tukea kuntien strategista päätöksentekoa tarjoamalla malleja ja tarkastelutapoja, joilla ne voivat hahmottaa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kiinteistöomaisuuden tarpeita ja tulevaisuuden vaihtoehtoja.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen toimitilakysymyksiin keskittynyt muutostukihanke sai kunnilta runsaasti myönteistä palautetta. Tulemme järjestämään uusia tilaisuuksia myös jatkossa.

**TOINEN KORONAVUOSI LÖI
LEIMANSA EDUNVALVONTAAN**

KUNTAVAALIKAMPANJA:
KAIKEN TAKANA ON KUNTA!

VERKOSTOJA JA PALVELUJA
KEHITETTIIN YHDESSÄ KUNTIEN
KANSSA

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA JA
EU-EDUNVALVONTA TERÄVOITYIVÄT

RUOTSINKIELINEN TOIMINTA
VUONNA 2021

VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI
VALMISTUI: LUOMME HYVIÄ
EDELITYKSIÄ KUNTIEN KESTÄVÄN
TULEVAISUUDEN RAKENTAMISELLE

UUSI ORGANISAATIO, HYVINVOIVA
HENKILÖSTÖ, KOHTI UUTTA
TYÖSKENTELYKULTTUURIA

KUNTALIITON TALOUS VUONNA 2021

Sote-uudistus ja yhdyspinnat

Kunnilla ja tulevilla hyvinvointialueilla on paljon yhteisiä asukkaita ja asiakkaita, joiden palvelut limittyvät toisiinsa. Puhutaan palvelujen yhdyspinnoista. Hyvinvointi- ja sivistyspalveluissa yhdyspintoja hyvinvointialueiden suuntaan on runsaasti. Kuntaliiton yhdyspintojen valmistelu oli käynnissä jo ennen kuin eduskunta kesäkuussa hyväksyi ns. sote-lakipaketin.

Kuntaliiton asiantuntijat olivat vahvasti mukana yhdyspintatyössä, kunnille ja hyvinvointialueille suunnatussa muutostuessa sekä ministeriöiden kansallisessa valmistelussa. Vastaavasti näkökulmia ja viestiä kunnista vietiin eteenpäin valtakunnalliseen valmisteluun.

Sote-lakipaketin hyväksynnän myötä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen nousi esiin erityisesti Kuntaliiton yhdyspintatyössä. Kuntaliitto on osallistunut aktiivisesti mm. Kansaterveyden neuvottelukunnan ja Terve Kunta -verkoston työhön. Vuoden aikana järjestettiin useita hyvinvoinnin edistämiseen liittyviä tapahtumia, jotka kokosivat kuntia yhteen.

UUSIEN KESTÄVIEN KUNTIEN HAHMOTTELU ALOITETTIIN

Uudet kestävät kunnat 2030-luvulla -ohjelmassa visioitiin yhdessä kuntien edustajien, kuntaverkostojen ja Kuntaliiton asiantuntijoiden kanssa pitkän aikavälin tulevaisuutta. Tulevaisuuden kunnilla ei nähty vain yhtä yhtenäistä visiota, vaan erilaiset kunnat tavoittelevat hyvinkin erilaisia tulevaisuuden visioita. Kuntien tulevaisuuden haasteina näyttäytyivät erityisesti kuntien ja valtion välinen suhde ja vuorovaikutus sekä suuret

muutokset ja ilmiöt, joiden vuoksi aikaa toiminnan kehittämiseksi ei jää riittävästi.

Kunnat näkivät kuitenkin vahvuutena tulevaisuudessa matalamman organisaation sekä lisääntyvän mahdollisuuden paikallisten ratkaisujen tekemiseen. Kunnat nähtiin yhä tiiviimmin kuntalaisten arjen mahdollistajana. Lisäksi syksyn aikana valmisteltiin edunvalvontanäkemyksiä valtion kuntapolitiikan, valtion ohjauksen ja kuntien ja valtion välisen vuorovaikutuksen kehittämiseksi.

**TOINEN KORONAVUOSI LÖI
LEIMANSA EDUNVALVONTAAN**

KUNTAVAALIKAMPANJA:
KAIKEN TAKANA ON KUNTA!

VERKOSTOJA JA PALVELUJA
KEHITETTIIN YHDESSÄ KUNTIEN
KANSSA

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA JA
EU-EDUNVALVONTA TERÄVÖITYVÄT

RUOTSINKIELINEN TOIMINTA
VUONNA 2021

VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI
VALMISTUI: LUOMME HYVIÄ
EDELITYKSIÄ KUNTIEN KESTÄVÄN
TULEVAISUUDEN RAKENTAMISELLE

UUSI ORGANISAATIO, HYVINVOIVA
HENKILÖSTÖ, KOHTI UUTTA
TYÖSKENTELYKULTTUURIA

KUNTALIITON TALOUS VUONNA 2021

VAIKUTIMME MYÖS MM. NÄISSÄ TEEMOISSA

Varhaiskasvatukseen liittyvää lainsäädäntöä on viime vuosina muutettu useita kertoja lyhyessä ajassa. Vuonna 2021 varhaiskasvatustilakia että varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakia muutettiin. Samanaikaisesti valmisteluun tuli tälle vuodelle kohdentuvia, merkittäviä varhaiskasvatuspalvelun järjestämiseen vaikuttavia lakimuutoksia. Kunnat ovat joutuneet lyhyessä ajassa tekemään monia muutoksia järjestämäänsä varhaiskasvatuspalveluun. Muutoksilla on myös ollut merkittäviä kustannusvaikutuksia.

Kuntaliitto on pyrkinyt vaikuttamaan kaikkiin muutoksiin niin, että ne olisivat toteutettavissa ja että toimeenpanoon jäisi riittävästi aikaa. Olemme onnistuneet yhteistyössä FCG:n kanssa kouluttamaan ja tiedottamaan kuntia tulossa olevista asioista jo uudistusten valmisteluvaiheessa. Näin kunnat ovat saaneet lisäaikaa myös monien samanaikaisesti valmisteltavien asioiden toimeenpanoon. Kuntaliiton ja FCG:n toteuttamista koulutuksista on saatu erinomaista palautetta, ja ne on koettu tarpeellisiksi.

Maankäyttö- ja rakennuslain uudistuksessa sekä rakennetun ympäristön digitalisaatiota koskevissa kehityshankkeissa jatkettiin aktiivista vuoropuhelua eri kuntaryhmien kanssa. Kuntakentältä ja laajemminkin sidosryhmistä tuli runsaasti myönteistä palautetta prosessin osallistavasta otteesta ja hyvin perustelluista näkemyksistä.

Kriittinen lausuntomme ympäristöministeriön ehdotuksesta uudeksi kaavoitus- ja rakentamislainsiksi kokosi kuntakentän näkemykset ja tarjosi kunnille hyvissä ajoin tukea niiden omia lausuntoja varten. Kunnat olivat jokseenkin yksimielisiä siitä, että lakiluonnosta ei voi viedä eteenpäin esitetyssä muodossa. Vaikuttaa siltä, että mikäli esitys etenee eduskuntaan, luonnosta muutetaan kuntien kannalta toimivammaksi.

Kuntien yhteisille digihankkeille valmisteltiin aktiivisesti rahoitushakemuksia, ja onnistuimme saamaan yhteensä lähes neljä miljoonaa euroa valtionvarainministeriön digikannustinrahoitusta. Rahoitus myönnetään kuudelle kuntien vetämälle laajalle kehityshankkeelle, joissa edistetään kuntien rakennetun ympäristön digitaalisia prosesseja, yhteentoimi-

vuutta sekä kuntien välistä yhteistyötä. Vaikutimme myös eri hallinnonaloilla käynnissä oleviin valtakunnallisiin digitalisaatiota koskeviin säädöshankkeisiin sekä valtakunnallisen tiedonhallinnan kehittämiseen.

Kansallisten laajakaistainvestointien kuntien rahoitusosuuksia koskeva, jo vuosia tehty edunvalvontatyö jatkui kiivaana vuonna 2021. Kuntaliitto on esittänyt lausunnoissaan, että kuntien maksuosuuksien määrittelyä laajakaistainvestoinneissa tulisi käydä keskustelua, jossa huomioidaan kuntakohtainen tilanne ja kunkin hankkeen kokonaistaloudelliset, tiedossa olevat ja arvioitavat vaikutukset.

Osana Suomen kestävä kasvun ohjelmaa on kansalliseen laajakaistatukiohjelmaan osoitettu elpymis- ja palautumistukivälineen rahoitusta. Tässä yhteydessä Kuntaliitto on esittänyt, että kuntarahavelvoite tulisi hankkeista poistaa. Toistaiseksi edunvalvontatyössä ei ole mainittavia saavutuksia tullut. Sen sijaan Kuntaliitto on saanut mukaan uusia yhteistyötahoja niin kunnista, kuntayhtymistä kuin myös viranomaispuolelta. Tavoitteena on, että edunvalvontatyö jatkuu entistä vahvemman yhteistyöverkoston voimin.

**TOINEN KORONAVUOSI LÖI
LEIMANSA EDUNVALVONTAAN**

KUNTAVAALIKAMPANJA:
KAIKEN TAKANA ON KUNTA!

VERKOSTOJA JA PALVELUJA
KEHITETTIIN YHDESSÄ KUNTIEN
KANSSA

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA JA
EU-EDUNVALVONTA TERÄVOITYIVÄT

RUOTSINKIELINEN TOIMINTA
VUONNA 2021

VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI
VALMISTUI: LUOMME HYVIÄ
EDELITYKSIÄ KUNTIEN KESTÄVÄN
TULEVAISUUDEN RAKENTAMISELLE

UUSI ORGANISAATIO, HYVINVOIVA
HENKILÖSTÖ, KOHTI UUTTA
TYÖSKENTELYKULTTUURIA

KUNTALIITON TALOUS VUONNA 2021

Edunvalvonnassa vaikutimme hyvinvointi-alueuudistuksen ohella mm. **monikanava-rahoitukseen liittyvään lainvalmisteluun** ja esitimme muutoksia perusterveydenhuollon hoitotakuun tiukentamiseen tähtäävän lakiesityksen sisältöön ja voimaannpanon aika-taluun.

Erityisinä onnistumisina edunvalvonnassa mainittakoon kuntien **Kanta-palveluiden käyttömaksuun** saatu korjaus, joka vähensi kuntien palvelusta maksamaa vuosikorvausta yli kolme miljoonaa euroa vuosina 2022–23 sekä valtiovarainministeriön valmistelevaan henkilötunnusuudistukseen saadut muutokset.

Vaikutimme ensimmäisen **valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman** valmisteluun sekä siinä esitettyyn valtion ja kuntien yhteishankkeiden kustannustenjakomalliin yhdessä kuntien kanssa. Viestimme aktiivisesti, että yhteisrahoituksen periaatteista tulee sopia ennen seuraavaa MAL-sopimus-kierrosta. Ryhdyimme selvittämään MAL-sopimusmenettelyn toimivuutta ja kehittämistarpeita yhdessä kaupunkien ja sidosryhmien kanssa, jotta voimme tukea kaupunki-

seutujen kehittämistä kaupunkien tarpeiden pohjalta.

Toimimme laajassa yhteistyössä **rakennusten energia-asioissa EU:n 55-valmiuspakettia** koskevassa edunvalvonnassa. Jos energia-tehokkuusdirektiivin (EED), uusiutuvan energian direktiivin (RED III) ja rakennusten energiatehokkuusdirektiivin (EPBD) tarkistus-ehdotukset toteutuvat sellaisenaan, ne olisivat erittäin kallis ja kustannustehoton tapa säästää energiaa ja vähentää päästöjä. Yhteisen huolenaiheen tunnistaneet viisi järjestöä — Kuntaliitto, Kaupan Liitto, Kiinteistöliitto, MaRa ja RAKLI — aloittivat vuoden aikana tiiviin vaikuttamisen.

Järjestöjen energia-asiantuntijat arvioivat yhdessä EED-, RED III- ja EPBD-esityksiä sekä laativat niihin parannusehdotuksia. Toimintamme sisälsi myös kirjelmiä poliitikoille, yhteydenpitoa ministeriöihin ja virastoihin sekä tiedonvaihtoa järjestöjen kesken. Mukana oli aktiivisesti myös Kuntaliiton Brysselin toimisto.

Järjestöjen energiaverkoston lisäksi arvioimme direktiiviesityksiä myös uuden, kuuden

suurimman kaupungin energia-asiantuntija-verkostomme kanssa. Keskeinen asiantuntijaverkosto oli myös CEMRin energia- ja ilmastoasiantuntijaryhmä (Expert Group Climate&Energy). Aktiivinen verkostomainen yhteistyömme on ainakin osin ollut vaikuttamassa Suomen kannanmuodostuksiin, joissa on tuotu hyvin esiin tarve jättää direktiivin toimeenpanossa riittävästi joustoja jäsenmaille.

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE

TOINEN KORONAVUOSI LÖI
LEIMANSA EDUNVALVONTAAN

**KUNTAVAALIKAMPANJA:
KAIKEN TAKANA ON KUNTA!**

VERKOSTOJA JA PALVELUJA
KEHITETTIIN YHDESSÄ KUNTIEN
KANSSA

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA JA
EU-EDUNVALVONTA TERÄVÖITYIVÄT

RUOTSINKIELINEN TOIMINTA
VUONNA 2021

VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI
VALMISTUI: LUOMME HYVIÄ
EDELITYKSIÄ KUNTIEN KESTÄVÄN
TULEVAISUUDEN RAKENTAMISELLE

UUSI ORGANISAATIO, HYVINVOIVA
HENKILÖSTÖ, KOHTI UUTTA
TYÖSKENTELYKULTTUURIA

KUNTALIITON TALOUS VUONNA 2021

KUNTAVAALIKAMPANJA: KAIKEN TAKANA ON KUNTA!

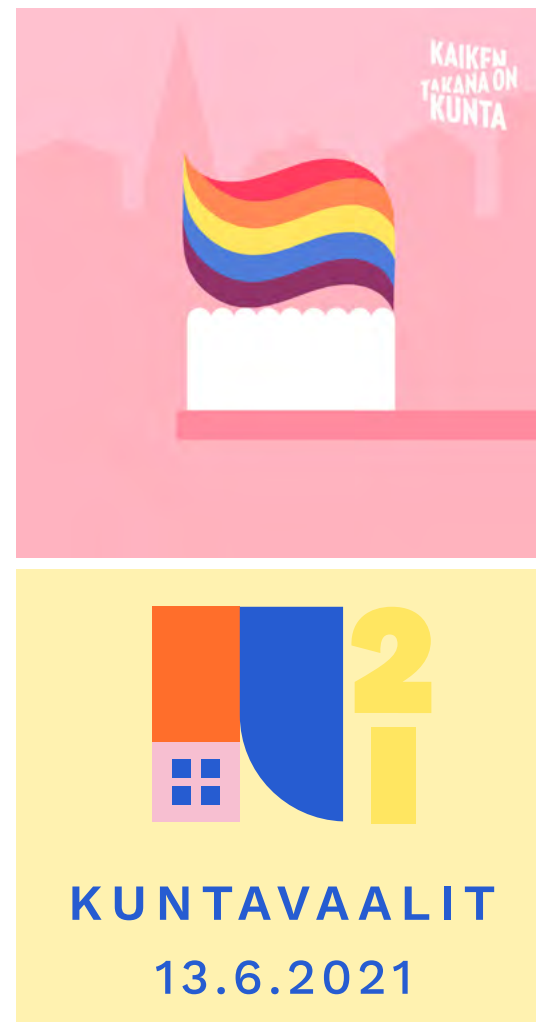
Kuntaliitto toteutti kuntavaalien alla kampanjan suurelle yleisölle. Kampanja oli jaettu viiden pääteeman mukaisesti viiteen kampanjalähtöön.

- Osallisuus ja demokratia
- Ympäristö, ilmasto ja kestävyys
- Elinvoima ja työllisyys
- Nuoret ja lapset
- Kuntien palvelut (+ kiitos, että äänestät)

Kampanjan ja sen lähtöjen hiomisessa hyödynnettiin koko Kuntaliiton laajaa osaamista. Lanseerasimme kampanjan Kuntamarkkinoilla 9.9.2020 kampanjavideolla. Lisäksi teimme kaksi kampanjan mainosvideota, jotka pyörivät Ylen kanavilla ennakkoäänestyksen ajan.

Panostimme some-sisältöihin ja suomen- ja ruotsinkielisiin visuaalisiin materiaaleihin, jotka olivat kaikkien kuntien käytettävissä. Valtasimme kuntavaalikampanjalla myös Jodel-somealustan yhdeksi päiväksi.

Järjestimme viisi suomenkielistä taustatilaisuutta medioille (Helsingin Sanomat, Lännen

Media, MTV3, Yle ja Maaseudun Tulevaisuus) ja yhden ruotsinkielisen taustatilaisuuden (mm. Yle svenska, Hufvudstadsbladet).

Talven ja kevään aikana tapasimme vaalien merkeissä puoluesihteeireitä. Kuntaliitto ja puoluesihteerit julkaisivat yhdessä vetoomuksen vaalirauhan puolesta.

Kuntaliitto teki yhteistyötä myös Allianssin kanssa. Yhteistyön tavoitteena oli vahvistaa nuorten äänestysaktiivisuutta kuntavaaleissa ja viestiä kuntavaalien ehdokkaille ja valituille valtuutetuille nuorisotyön merkityksestä ja nuorten hyvinvoinnista kunnissa.

Vuoden 2021 kuntavaalit oli tarkoitus pitää 18.4.2021, mutta koronapandemian vuoksi vaalit siirtyivät kesäkuulle (13.6.2021). Valtakunnallinen vaali-ilta suunniteltiin pidettäväksi Kuntatalolla, mutta pandemian vuoksi Yle siirsi tuloslähetysten Pasilan studiolla. Sen sijaan aluevaalien tuloslähetys alkuvuonna 2022 tehtiin Kuntatalolla, ja yhteistyö Ylen kanssa jatkuu myös tulevaisuudessa.

LASTEN VAALIT 2021: NYT SITÄ ÄÄNTÄ!

Kuntavaalien yhteydessä kiinnitettiin huomiota lasten demokratiakasvatukseen järjestämällä samanaikaisesti valtakunnalliset Lasten vaalit. Kuntaliitto, Suomen Nuorkauppakamarit ry ja Porin kaupunki koordinoivat Lasten vaalit. Lasten vaaleissa annettiin yhteensä 9378 ääntä. Otto Octopus voitti vaalit 2003 äänellä.

Koronapandemian aiheuttaman poikkeustilanteen takia äänestys järjestettiin perinteisen äänestystavan lisäksi ensimmäistä kertaa myös sähköisesti. Vaalit toteutettiin suomeksi, ruotsiksi, englanniksi ja pohjoissaameksi.

Osana Lasten vaaleja Kuntaliitto toteutti valtakunnallisen tutkimuksen kaikille 2. luokan oppilaille. Tutkimukseen vastasi yli 4 000 oppilasta. Koululaiset pääsivät vastaamaan heidän arkeaan koskettaviin kysymyksiin. Tämän lisäksi oppilaat laativat kirjeitä omille kunnanjohtajilleen. Kirjeissä lapset pääsivät itse kertomaan, mihin haluavat kotikunnassaan vaikuttaa.

RUNSA TIE TUOTANTO TUKI VAALI- JA DEMOKRATIATYÖTÄ

Vuoden aikana tuotettiin suuri määrä tutkimus- ja tilastotietoa kuntavaaleista sekä kuntavaaleihin valmistautumista tukevaa ja taustoittavaa tietoa kunnille, ehdokkaille, äänestäjille ja medialle. Tutkittua tietoa saatiin erityisesti Kuntaliiton Erilaistuva KuntaSuomi 2025 -tutkimusohjelmassa vuonna 2020 toteutetuista laajoista kuntalais- ja kuntapäätäjäkyselyistä, jotka tarjoavat pitkälle ulottuvia aikasarjatietoja.

Koronavirustilanteen aiheuttamia haasteita ja vaikutuksia kuntavaalien järjestämiseen kartoitettiin kunnille tehdyillä kyselyillä. Kuntaliitto julkaisi analyysistä tiedotteita, uutisia ja visualisointeja. Niitä jaettiin myös sosiaalisessa mediassa ja mediatilaisuuksissa sekä jalkautettiin laajasti kuntakentälle.

Loppuvuonna käynnistettiin tammikuun 2022 aluevaaleihin liittyvä tietotuotanto. Ensimmäisenä vuorossa olivat ehdokasanalyysit.

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE

TOINEN KORONAVUOSI LÖI
LEIMANSA EDUNVALVONTAAN

**KUNTAVAALIKAMPANJA:
KAIKEN TAKANA ON KUNTA!**

VERKOSTOJA JA PALVELUJA
KEHITETTIIN YHDESSÄ KUNTIEN
KANSSA

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA JA
EU-EDUNVALVONTA TERÄVÖITYIVÄT

RUOTSINKIELINEN TOIMINTA
VUONNA 2021

VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI
VALMISTUI: LUOMME HYVIÄ
EDELITYKSIÄ KUNTIEN KESTÄVÄN
TULEVAISUUDEN RAKENTAMISELLE

UUSI ORGANISAATIO, HYVINVOIVA
HENKILÖSTÖ, KOHTI UUTTA
TYÖSKENTELYKULTTUURIA

KUNTALIITON TALOUS VUONNA 2021

**KUNTA
LIITTO**

KUNTAPÄÄTTÄJÄ-PALVELU AVATTIIN TUKEMAAN UUSIA LUOTTAMUSHENKILÖITÄ

Kuntaliitto ja FCG lanseerasivat vuonna 2021 verkkopohjaisen Kuntapäätäjä-oppimisympäristön kuntien luottamushenkilöille. Tavoitteena oli tarjota luottamushenkilöille tietoa ja työvälineitä kootusti yhdellä alustalla.

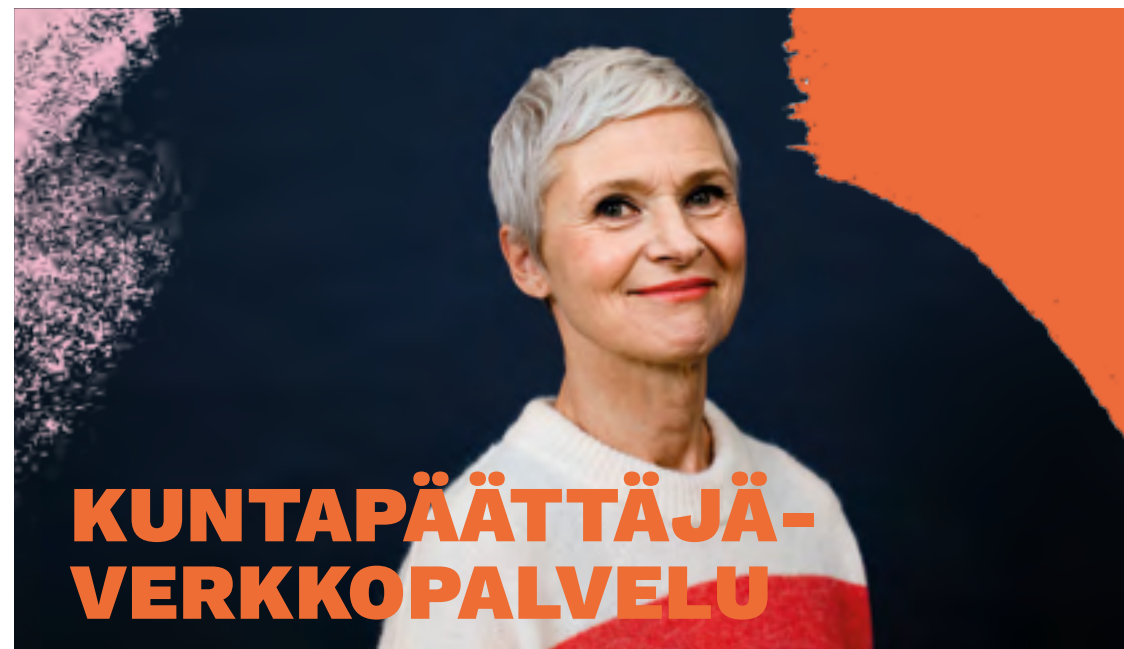
Samalla hanke pilotoi Kuntaliitto-konsernin sähköisen ajantasaisen tiedon ja päivittyvien palvelujen tarjoamista.

Kuntapäätäjä-oppimisympäristössä on sekä maksuttomasti käytettävissä olevaa aineistoa että FCG:n tuottamaa koulutussisältöä, johon kunta voi tilata luottamushenkilölleen käyttöoikeuden. Kuntapäätäjä-palvelussa oli

vuoden 2021 lopussa yli 350 sisältöä kuudella eri teemapohjaisella kanavalla. Sisällöt syvenyivät seuraaviin teemoihin:

- Johtaminen ja yhteistyö
- Laki ja päätöksenteko
- Talous ja elinvoima
- Sivistys ja hyvinvointi
- Yhdyskunnat ja ympäristö
- Sosiaali- ja terveysasiat

Aineisto on luottamushenkilöiden käytettävissä koko valtuustokauden. Alustalla voidaan käydä keskustelua ja tarjota ajankohtaista tietoa suoraan luottamushenkilöille.

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE

TOINEN KORONAVUOSI LÖI
LEIMANSA EDUNVALVONTAAN

KUNTAVAALIKAMPANJA:
KAIKEN TAKANA ON KUNTA!

**VERKOSTOJA JA PALVELUJA
KEHITETTIIN YHDESSÄ KUNTIEN
KANSSA**

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA JA
EU-EDUNVALVONTA TERÄVÖITYIVÄT

RUOTSINKIELINEN TOIMINTA
VUONNA 2021

VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI
VALMISTUI: LUOMME HYVIÄ
EDELITYKSIÄ KUNTIEN KESTÄVÄN
TULEVAISUUDEN RAKENTAMISELLE

UUSI ORGANISAATIO, HYVINVOIVA
HENKILÖSTÖ, KOHTI UUTTA
TYÖSKENTELYKULTTUURIA

KUNTALIITON TALOUS VUONNA 2021

VERKOSTOJA JA PALVELUJA KEHITETTIIN YHDESSÄ KUNTIEN KANSSA

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE

TOINEN KORONAVUOSI LÖI
LEIMANSA EDUNVALVONTAAN

KUNTAVAALIKAMPANJA:
KAIKEN TAKANA ON KUNTA!

**VERKOSTOJA JA PALVELUJA
KEHITETTIIN YHDESSÄ KUNTIEN
KANSSA**

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA JA
EU-EDUNVALVONTA TERÄVOITYIVÄT

RUOTSINKIELINEN TOIMINTA
VUONNA 2021

VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI
VALMISTUI: LUOMME HYVIÄ
EDELITYKSIÄ KUNTIEN KESTÄVÄN
TULEVAISUUDEN RAKENTAMISELLE

UUSI ORGANISAATIO, HYVINVOIVA
HENKILÖSTÖ, KOHTI UUTTA
TYÖSKENTELYKULTTUURIA

KUNTALIITON TALOUS VUONNA 2021

Kuntaliiton asiakkuustyön tavoitteena vuonna 2021 oli toimivan ja käytännönläheisen asiakkuusmallin muodostaminen Kuntaliiton asiakkuustyöhön. Pyrimme tunnistamaan aiempaa paremmin jäseniemme ja asiakkaidemme tarpeet ja palvelemaan heitä kohdenetusti. Arvoimme ja kehitämme asiakastyötämme jatkuvasti.

Kaupunkipoliittinen työryhmä, Kehyskuntaverkosto, Seutukaupunkiverkosto, Pienten kuntien verkosto sekä Ruotsinkielisten ja kaksikielisten kuntien verkosto muodostavat kuntien asiakkuusmallin ytimen. Sopimusasiakkailta eli sairaanhoitopiireillä, erityis- huoltopiireillä, maakuntien liitoilla, ammatillisen koulutuksen järjestäjillä sekä pelastuslaitoksilla on myös omat verkostonsa.

Kunnat ja muut kuntataustaiset organisaatiot ovat mukana myös lukuisissa toimiala- ja toimintokohtaisissa verkostoissa. Verkostojen avulla jaetaan osaamista, vertaiskokemuksia sekä vaikutetaan yhteisesti kunnille ja muille asiakkaille tärkeisiin asioihin.

Kuntaliiton toiminnan vaikuttavuuden arviointi (Owal 2022) osoittaa, että Kuntaliiton asiakaslähtöisyys ja vuorovaikutus ovat

kehittyneet viime vuosina erittäin hyvälle tasolle. Arvion mukaan toimimme moniäänisesti ja kokoamme varsin menestyksellisesti eri asiakasryhmien näkemyksiä ja tasapainoilemme näiden välillä. Erityisesti verkostojen toiminta nähdään onnistuneena ja vaikuttavana.

Koronapandemiasta johtuneet kokoontumisrajoitukset vaikuttivat erilaisten tilaisuuksien ja tapahtumien järjestelyihin. Kuntaliitto järjesti tai oli järjestäjäkumppanina vuosittain kymmenissä webinaareissa ja etätilaisuuksissa.

KESTÄVÄN KEHITYKSEN TEEMOJA KUNTA- JOHTAMISESSA EDISTETTIIN

Kestävät kunnat -ennakointiprosessi toteutettiin Uuden sukupolven organisaatiot - ja Kestävä kuntatalous -verkostojen sekä kuutoskaupunkien kanssa. Mukana oli myös edustajia Tampereen yliopistosta, Suomen ympäristökeskuksesta, Aalto-yliopistosta, VTT:sta, ympäristöministeriön Kestävä kaupunki -ohjelmasta, Malmöstä ja Uppsalasta, Kuntaliitosta ja FCG:stä.

Prosessissa visioitiin neljä skenaariota tulevaisuuden kestävästä kunnista 2030-luvulla ja ideoitiin eri kokoisille kunnille lukuisia toimenpiteitä, jotka edistävät kestävämpää tulevaisuutta. Toimenpiteet ovat kunnissa hyväksi havaittuja käytäntöjä johtamisen, sosiaalisen kestävyys, osallisuuden ja yhteisöllisyyden, ilmaston ja ympäristön sekä taloudellisen kestävyys rakentamiseksi.

Kuntaliitto järjesti yhteistyökumppaneiden kanssa kestävä kehityksen tilaisuuksia Teams-sovelluksessa (keke-kekkerit) keuhällä ja syksyllä 2021. Nämä olivat avoimia tilaisuuksia, joissa kuntaedustajat, tutkijat, yhteistyökumppanit ja Kuntaliiton asiantuntijat keskustelivat kestävä kehitykseen liittyvistä teemoista ja jakoivat hyviä käytänteitä ja toimenpiteitä.

Uuden sukupolven organisaatiot -verkoston 6. kausi käynnistyi vuonna 2021, ja tällä kaudella kärkiteemana on kestävä kuntajohtaminen. Keskiössä on sosiaalisen, taloudellisen ja ekologisen kestävyys tavoitteiden yhdistäminen osaksi kuntien strategisen johtamisen viitekehystä ja toimintaa. Mukana verkostossa on 29 eri kokoista kuntaa, ympäristöministeriön Kestävä kaupunki -ohjelma ja FCG.

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE

TOINEN KORONAVUOSI LÖI
LEIMANSA EDUNVALVONTAAN

KUNTAVAALIKAMPANJA:
KAIKEN TAKANA ON KUNTA!

**VERKOSTOJA JA PALVELUJA
KEHITETTIIN YHDESSÄ KUNTIEN
KANSSA**

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA JA
EU-EDUNVALVONTA TERÄVÖITYIVÄT

RUOTSINKIELINEN TOIMINTA
VUONNA 2021

VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI
VALMISTUI: LUOMME HYVIÄ
EDELITYKSIÄ KUNTIEN KESTÄVÄN
TULEVAISUUDEN RAKENTAMISELLE

UUSI ORGANISAATIO, HYVINVOIVA
HENKILÖSTÖ, KOHTI UUTTA
TYÖSKENTELYKULTTUURIA

KUNTALIITON TALOUS VUONNA 2021

**KUNTA
LIITTO**

SDG-tavoitteiden strateginen johtaminen kaupungeissa -verkosto käynnistyi marras-kuussa 2021. Verkoston muodostavat Suomen kuusi suurinta kaupunkia Espoo, Helsinki, Oulu, Tampere, Turku ja Vantaa. Lisäksi mukana ovat Uudenmaan liitto, valtioneuvoston kanslia, työ- ja elinkeinoministeriö sekä ympäristöministeriö. Hankkeen tarkoituksena on tukea päättäjiä, henkilöstöä ja sidosryhmiä Agenda2030 SDG-tavoitteiden paikallisessa toimeenpanossa ja kestävyysmurroksen edellyttämän ajattelu- ja toimintakulttuurimuutoksen aikaansaamisessa.

VERKOSTOTYÖTÄ DIGITALISAATIOYMMÄRRYKSEN KEHITTÄMISEKSI

Kuntaliiton digikehitystoimisto toteutti vuonna 2021 useita asiakasymmärrystä ja vuorovaikutusta vahvistavia toimenpiteitä, joiden tavoitteena oli lisätä kuntien tietoisuutta digikehittämisestä ja niiden digikehittämisen kykyä sekä tukea verkostomaista toimintaa.

Toiminnassa vahvistettiin erityisesti viestintää, ja kuntien digitalisaatioon liittyviä teemoja pidettiin esillä läpi vuoden aiempaa enemmän ja monimuotoisemmin.

Digikehitystoimisto järjesti Digisumpit-nimellä yhteisen viikoittaisen Teams-kokouksen kuntien digikehittäjille. Aiheina sumpeilla vuonna 2021 olivat mm. valtiovarainministeriön digikannustinavustusta saaneiden hankkeiden esittelyt, digihankinnat, tiedonhallintatyö ja kuntien yhteiskehittäminen.

Digisumppien lisäksi digikehittämisen aiheista viestittiin Yhteiset digiratkaisut -verkoston omalla Teams-kanavalla. Digisumppien aiheita nousi aktiivisesti sekä Kuntaliitosta, kunnista että sidosryhmiltä.

KUNTIEN DIGITALISAATIOA KUVAAVAN TIEDON TUOTTAMINEN JA OPAAAT

Kuntaliiton sekä Kunta- ja hyvinvointialue-työnantajat KT:n yhteisessä Digitalisaatio ja työn murros -hankkeessa tutustuttiin kiinnostaviin ja onnistuneisiin digitalisaatiohankkeisiin ja tehtiin digikehittämistä näkyväksi Digiä kuntatyössä -juttusarjassa sekä ”8 oppia kuntien digitalisaatiosta” -podcast-sarjassa.

Digiä kuntatyössä -juttusarjan aineisto kerättiin haastattelemalla organisaatioiden johtoa, työntekijöitä ja asiakkaita. Sarja käsittää 15 tapauskuvausta eri toimialoilta ja kuntaorganisaatioista eri puolelta Suomea. Kuvaukset julkaistiin Kuntaliiton Digiä kuntatyössä -verkkosivulla ja digitalisoitumista käytännön tasolla kuvaavat esimerkit ovat saaneet kiitosta kunnista.

”8 oppia kuntien digitalisaatiosta” -podcast-sarjassa eri alojen asiantuntijat jakavat konkreettisia vinkkejä digitalisaation hyödyntämisestä viestinnässä, opetuksessa, sosiaalityössä, nuorisotyössä, rakennetun ympäristön kehittämisessä ja terveydenhuollossa. Lisäksi

vieraat keskustelevalle digipalveluiden saavutettavuudesta sekä kustannuksista.

Yhdessä Suomen Podcastmedian kanssa toteutettu sarja julkaistiin mm. Spotifyssa ja FCG:n Kuntapäätäjät-alustalla. Kolmen kuukauden aikana podcastin jaksot ovat keränneet 1040 kuuntelua, mitä voi pitää ammattilaisille suunnatun podcast-sisällön kohdalla erinomaisena tuloksena.

Vuonna 2021 kuntien ostolaskudatan avaamisen ohjeistus päivitettiin ja kunnille tarjottiin

koulutusta sen hyödyntämiseen. Selvitys kuntien valmiuksista systeemiseen muutokseen ja asiakaslähtöisyyteen toteutettiin yhteistyössä strategiatoimisto Norenin kanssa. Opas avoimen lähdekoodin hankintojen tueksi toteutettiin yhteistyössä Coss ry:n kanssa. Ne julkaistaan vuonna 2022.

Lisäksi toteutimme yhteistyössä Helsingin kaupungin kanssa ohjeen Asiakasmaksulain pykälän 2 a toimeenpanon tukemiseksi.

”9 digiturvaan liittyvää haastetta kuntajohdolta” -selvitys toteutettiin yhteistyössä Kenno Consultingin kanssa. Aineisto on saanut kiitosta ja avannut ovia yhteistyölle. Selvitys vaikutti siihen, että digitaalisen turvallisuuden kehittäminen valikoitui syksyllä 2021 seuraavana vuonna 2022 toteutettavan kunta-valtiorjalostamon teemaksi.

KUNTIEN DIGITALISAATIO-KARTOITUS JA KUNTIEN DIGITALISOINTIPÄIVÄT

Kuntien digitalisaation tilasta kertova digitalisaatiokartoitus toteutettiin yhteistyössä FCG:n kanssa keväällä 2021. Kartoituksessa esiin tulleiden tarpeiden perusteella järjestettiin syksyllä 2021 webinaari ulkopuolisen

rahoituksen hyödyntämisestä kuntien digitalisaation tueksi.

Kaksipäiväiset Kuntien digitalisointipäivät järjestettiin etätahtumana yhteistyössä FCG:n kanssa.

DIGITAALISTA TURVALLISUUTTA EDISTETTIIN

Julkisen hallinnon digitaalisen turvallisuuden ja kyberturvallisuuden hallinnan sekä ohjauksen kehittämiseen on panostettu kuntakentän verkostojen kautta. Verkostoja ovat Kuntakentän tietoturavastaavien verkosto, Kuntien tietosuojavastaavien verkosto sekä Turvallinen ja kriisinkestävä kunta.

Julkisen hallinnon kokonaiskuvan hahmottamista edistettiin. Turvallisuuteen liittyen järjestettiin vuoden 2021 aikana teematilaisuuksia, kuten kuntakentän tietoturva- ja tietosuojavastaavien ajankohtaispäivät sekä kuntien kyberturvallisuuspäivät.

Kuntakenttä on kokenut verkostoitumisen ja eri verkostojen ajankohtaisten asioiden vaihtamisen merkitykselliseksi. Se edesauttaa myös digitaalisen turvallisuuden osa-alueiden asiantuntijoiden työtä.

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE

TOINEN KORONAVUOSI LÖI
LEIMANSA EDUNVALVONTAAN

KUNTAVAALIKAMPANJA:
KAIKEN TAKANA ON KUNTA!

**VERKOSTOJA JA PALVELUJA
KEHITETTIIN YHDESSÄ KUNTIEN
KANSSA**

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA JA
EU-EDUNVALVONTA TERÄVOITYIVÄT

RUOTSINKIELINEN TOIMINTA
VUONNA 2021

VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI
VALMISTUI: LUOMME HYVIÄ
EDELITYKSIÄ KUNTIEN KESTÄVÄN
TULEVAISUUDEN RAKENTAMISELLE

UUSI ORGANISAATIO, HYVINVOIVA
HENKILÖSTÖ, KOHTI UUTTA
TYÖSKENTELUKULTTUURIA

KUNTALIITON TALOUS VUONNA 2021

AJANKOHTAISWEBINAARIT TALOUSTORSTAI JA TYÖLLISYYSTIISTAI, SOTE-STUDIO JA LASTENSUOJELUTUNT JAKOIVAT TIETOA

Vuosina 2016 ja 2018 käynnistyneet Taloustorstai ja Työllisyystiistai ovat löytäneet paikkansa merkittävänä omien aihealueidensa ajankohtaistiedon kanavana. Tässä on onnistuttu kehittämällä kanavia rohkeasti omaan suuntaansa todettujen tarpeiden pohjalta. Taloustorstain vahvuutena ovat kuntataloustiimin asiantuntijoiden ajankohtaiskatsaukset kuntien taloushallinnossa työskenteleville.

Työllisyystiistaista on kehittynyt alan asiantuntijoiden keskustelufoorumi, jolla vierailevat poliittiset päätöksentekijät, ministeriöiden virkamiehet ja kuntien työllisyyspalveluista vastaavat henkilöt. Sen kuulijakunta koostuu kuntien lisäksi TE-toimistojen ja työ- ja elinkeinoministeriön työllisyysasiantuntijoista.

Myös Sote-studio sekä Lastensuojelutunti-ohjelman verkkolähetykset jatkuivat.

AUTOMAATTISEEN TALOUSRAPORTOINTIIN SIIRTYMINEN LISÄSI TUENTARVETTA

Vastuu kuntien ja kuntayhtymien taloustietojen keräämisestä siirtyi Tilastokeskukselta Valtiokonttorille vuonna 2021. Samalla kuntia ja kuntayhtymiä kannustettiin automatisoi-

maan talousraportointinsa. Uudistus tarkoitti käytännössä sekä sisällöllisiä, järjestelmätekniisiä että toiminnallisia muutoksia, tarkempia tietosisältöjä ja uusia raportointitapoja.

Kuntaliitolla on ollut usean vuoden ajan keskeinen rooli talousraportoinnin automatisoinnissa valtiovarainministeriön, Tilastokeskuksen ja Valtiokonttorin rinnalla. Kuntaliiton

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE

TOINEN KORONAVUOSI LÖI
LEIMANSA EDUNVALVONTAAN

KUNTAVAALIKAMPANJA:
KAIKEN TAKANA ON KUNTA!

VERKOSTOJA JA PALVELUJA
KEHITETTIIN YHDESSÄ KUNTIEN
KANSSA

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA JA
EU-EDUNVALVONTA TERÄVÖITYVÄT

RUOTSINKIELINEN TOIMINTA
VUONNA 2021

VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI
VALMISTUI: LUOMME HYVIÄ
EDELITYKSIÄ KUNTIEN KESTÄVÄN
TULEVAISUUDEN RAKENTAMISELLE

UUSI ORGANISAATIO, HYVINVOIVA
HENKILÖSTÖ, KOHTI UUTTA
TYÖSKENTELYKULTTUURIA

KUNTALIITON TALOUS VUONNA 2021

asiantuntijat ovat mm. laatineet ja nimenneet kuntien ja kuntayhtymien automatisoidun talousraportoinnin käsikirjan (AURA).

Uudistuksen voimaantulo ja muutosten konkretisoituminen vuonna 2021 ovat edellyttäneet Kuntaliitolta merkittävää tukea niin kunnille kuin Valtiokonttorille. Ilman Kuntaliiton asiantuntijoiden työpanosta, raportoinnin tuntemusta, luokitusten perusteellista osaaamista ja asiakaspalvelua kunnille vuoden 2021 tiedonkeruiden laatu olisi ollut merkittävästi toteutunutta heikompi eikä aikatauluja olisi pystytty pitämään.

SAMANKALTAISET KUNNAT -TUTKIMUSHANKE ETENI

Samankaltaiset kunnat (SAKU) on Kuntaliiton tutkimushanke, jossa on selvitetty tilastollisen menetelmän avulla, mitkä ja miten eri tekijät selittävät kuntien välisiä kustannuseroja tietyissä tutkimuskohteiksi valituissa peruspalveluissa (varhaiskasvatus, perusopetus). Tutkimustulosten perusteella malli tarjoaa jokaiselle kunnalle mahdollisimman samankaltaiset verrokkikunnat valittujen olosuhde- ja päätöstekijöiden perusteella.

SAKU-hankkeesta saadut tulokset auttavat tunnistamaan paremmin kuntien välisten kustannuserojen syitä ja vertailemaan laajemmin kuntia niiden ominaisuuksiin perusteella. Hankkeessa tehty työ tarjoaa myös pohjaa tehokkuusvertailulle sekä menetelmä- ja lopputulostietoutta kuntien rahoitusjärjestelmän kehittämiseen.

UUSI ILMAVA-VALMENNUS KUNTAJOHDON KOULUTUKSEEN

Pilotoimme vuonna 2021 kuntien ilmastojohtamisen valmennusta ILMAVA-hankkeella. Kuntien ilmastojohtamisella edistämme ilmastotyön vaikuttavuutta ja tuemme näin kuntien ilmastotavoitteiden saavuttamista.

Kuntien ylimmälle luottamus- ja viranhaltijajohdolle tarkoitettuun pilottihankkeeseen osallistuivat Asikkala, Forssa, Heinola, Hollola, Hämeenlinna, Hämeenkyrö, Imatra, Lahti, Tampere, Tornio, Turku, Porvoo ja Padasjoki. Järjestimme ILMAVA-hankkeen yhteistyössä Lahden ympäristöpääkaupunkivuoden kanssa. Valmennuksen järjestämistä tukivat ympäristöministeriö, Sitra, Kuntarahoitus ja Kestävä Lahti -säätiö.

KOULUTUS PALVELUNA -HANKKEESSA VAHVISTETTIIN YHTEISTYÖTÄ ERI ALUEILLA

Kuntaliitto toteutti Koulutus palveluna -hankkeen (KOPA) vuosina 2020–2021. Tavoitteena oli etsiä ratkaisuja koulutuksen saatavuuden ja saavutettavuuden haasteisiin. Verkosto-hankkeeseen osallistui 13 pilottialuetta eri puolilta maata. Kehittämishankkeen taustalla oli väestömuutoksiin, työelämän tarpeisiin ja talouteen liittyvät haasteet ja muutosilmiöt.

Tarkoituksena oli löytää uusia, monimuotoisia koulutuksen järjestämisen malleja, jotka olisivat myös taloudellisesti kestäviä. Oletuksena oli, että ratkaisuja löydetäisiin digitalisaation ja erilaisten yhteistyömallien kautta.

Mukana olleet 13 pilottialuetta kehittivät omista tarpeistaan lähteviä yhteistyömalleja alueen koulutuksen saatavuuden ja laadun turvaamiseksi. Pilottien kehittämistyössä tarkasteltiin erityisesti perusopetuksen, lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen sekä vapaan sivistystyön järjestämistä.

Toisen asteen koulutuksessa pilottialueet kehittivät eri tavoin opiskelijaa lähellä toteu-

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE

TOINEN KORONAVUOSI LÖI
LEIMANSA EDUNVALVONTAAN

KUNTAVAALIKAMPANJA:
KAIKEN TAKANA ON KUNTA!

**VERKOSTOJA JA PALVELUJA
KEHITETTIIN YHDESSÄ KUNTIEN
KANSSA**

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA JA
EU-EDUNVALVONTA TERÄVÖITYIVÄT

RUOTSINKIELINEN TOIMINTA
VUONNA 2021

VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI
VALMISTUI: LUOMME HYVIÄ
EDELITYKSIÄ KUNTIEN KESTÄVÄN
TULEVAISUUDEN RAKENTAMISELLE

UUSI ORGANISAATIO, HYVINVOIVA
HENKILÖSTÖ, KOHTI UUTTA
TYÖSKENTELYKULTTUURIA

KUNTALIITON TALOUS VUONNA 2021

tettavaa koulutusta yhteistyössä kuntien ja työelämän kanssa. Tälle yhteistyölle ei ole lainsäädännöllistä estettä, mutta se vaatii osapuolten, oppilaitosten, kuntien ja työelämän sitoutumista, työtä ja tahtoa.

Havaintona oli, että nykyinen rahoitusjärjestelmä ei tunnista eri koulutusmuodot tai kantarajat ylittävää yhteistyötä koulutuksen järjestämisessä eikä edistä sitä. Eri koulutusmuotojen opetushenkilöstön välistä yhteistyötä vaikeutti myös erilaiset työajat ja virkaehtosopimukset.

Etä- ja verkko-oppiminen on toisella asteella jo laajasti käytössä. Sen sijaan perusopetuksen lainsäädännössä etäopetus on toistaiseksi hyvin rajoitettua. KOPA-hankkeessa nousikin vahvasti esiin tarve selvittää etäopetuksen mahdollisuuksia myös perusopetuksessa.

Pilottialueet kokivat, että alueellinen yhteistyö vahvistui hankkeen aikana. Niiden tavoittelemat yhteistyömallit luokiteltiin hankkeessa tason mukaan kolmeen ryhmään: verkostomaiseen, toiminnalliseen ja rakenteelliseen yhteistyöhön. Eri tasojen määritelmät auttavat tunnistamaan erilaisiin tarpeisiin ja erilaisille alueille soveltuvia malleja. Myös ymmärrys koulutus palveluna -näkökulmasta ja monimuotoisista järjestämisen tavoista lisääntyi. Hankkeen kokemusten perusteella loppuraporttiin lisättiin vinkkilista alueellisen ja paikallisen yhteistyön rakentamiseen.

Koulutus palveluna -hanke nosti keskusteluun koulutuksen järjestämisen ajankohtaiset teemat, joiden käsittely jatkuu myös hankkeen jälkeen. KOPAssa työstytyjä kysymyksiä on jo ollut nähtävissä koulutuspoliittisissa linjauksissa.

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE

TOINEN KORONAVUOSI LÖI
LEIMANSA EDUNVALVONTAAN

KUNTAVAALIKAMPANJA:
KAIKEN TAKANA ON KUNTA!

**VERKOSTOJA JA PALVELUJA
KEHITETTIIN YHDESSÄ KUNTIEN
KANSSA**

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA JA
EU-EDUNVALVONTA TERÄVOITYIVÄT

RUOTSINKIELINEN TOIMINTA
VUONNA 2021

VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI
VALMISTUI: LUOMME HYVIÄ
EDELITYKSIÄ KUNTIEN KESTÄVÄN
TULEVAISUUDEN RAKENTAMISELLE

UUSI ORGANISAATIO, HYVINVOIVA
HENKILÖSTÖ, KOHTI UUTTA
TYÖSKENTELYKULTTUURIA

KUNTALIITON TALOUS VUONNA 2021

PALVELULUPAUS AMMATILLISEN KOULUTUKSEN JÄRJESTÄJILLE

Ammatillisen koulutuksen kuntataustaiset järjestäjät ovat yksi Kuntaliiton keskeisistä asiakasryhmistä. Koulutusorganisaatioiden ylimmän johdon edustajat muodostavat Areena-verkoston, johon kuuluu yli 40 ammatillisen koulutuksen järjestäjää. Kuntaliitto koordinoi Areena-verkoston ja tarjoaa sille asiantuntijatukea.

Kevään 2021 aikana työstimme Kuntaliitossa ammatillisen koulutuksen järjestäjien asiakkuustyötä, jonka tuloksena oli palvelulupaus ammatillisen koulutuksen järjestäjille. Palvelulupaus kokoaa Areena-verkoston kehittämisen sekä Kuntaliiton palveluiden ja asiakkuustyön keskeiset tavoitteet tuleville vuosille. Palvelulupaus määriteltiin yhteistyössä asiakkaiden kanssa.

Palvelulupausta työstettäessä tunnistettiin myös ammatillisen koulutuksen kannalta tärkeitä teemoja. Näitä ovat mm. työvoiman tarve ja kohtaanto, sivistystehtävän painoarvo kunnissa sote-uudistuksen myötä, väestönkehitys ja pienenevät ikäluokat sekä ammatillisen koulutuksen maine.

Palvelulupaus jäsentää asiakkaillemme, millä eri tavoin Kuntaliitto heitä palvelee ja mitkä ovat erityisiä vahvuksiamme. Asiakkaiden kuuleminen myös vahvisti näkemystä, että Areena-verkosto on heille tärkeä tiedonsaannin ja vuoropuhelun foorumi.

KUNTADEMOKRATIAA KEHITETTIIN VERKOSTOISSA

Vuonna 2015 perustettu Kuntademokratiaverkosto jatkoi myös vuonna 2021 toimintaansa poikkeusajalta tutuksi tulleilla webinaareilla.

Niiden teemoina olivat muun muassa, miten päätösten vaikutusten ennakoarvioinnilla voitaisiin vahvistaa sosiaalisesti kestävää päätöksentekoa. Muista teemoista voi mainita avoimen hallinnon ja neljännen sektorin ja kunnan vahvemman vuoropuhelun.

Kuntaliitto koordinoi myös Demokratiakuukosten verkostoa. Kuuden suurimman kaupungin verkosto pyrkii tukemaan jäsenkaupunkien demokratiaa ja osallisuutta kehittäviä asiantuntijoita heidän työssään, jakamaan tietoa kaupunkien hyvistä käytännöistä ja nostamaan esille uusia demokratiainnovaatioita.

Demokratiapäivää vietettiin 13.10.2021. Teemana oli Luottamuksen ja avoimuuden kunta, ja tilaisuudessa jaettiin Avoimen hallinnon Demokratiatunnustukset. Demokratiapäivää seurasi verkossa noin 400 osallistujaa

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE

TOINEN KORONAVUOSI LÖI
LEIMANSA EDUNVALVONTAAN

KUNTAVAALIKAMPANJA:
KAIKEN TAKANA ON KUNTA!

VERKOSTOJA JA PALVELUJA
KEHITETTIIN YHDESSÄ KUNTIEN
KANSSA

**KANSAINVÄLINEN TOIMINTA JA
EU-EDUNVALVONTA TERÄVÖITYIVÄT**

RUOTSINKIELINEN TOIMINTA
VUONNA 2021

VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI
VALMISTUI: LUOMME HYVIÄ
EDELITYKSIÄ KUNTIEN KESTÄVÄN
TULEVAISUUDEN RAKENTAMISELLE

UUSI ORGANISAATIO, HYVINVOIVA
HENKILÖSTÖ, KOHTI UUTTA
TYÖSKENTELYKULTTUURIA

KUNTALIITON TALOUS VUONNA 2021

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA JA EU-EDUNVALVONTA TERÄVÖITYIVÄT

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE

TOINEN KORONAVUOSI LÖI
LEIMANSA EDUNVALVONTAAN

KUNTAVAALIKAMPANJA:
KAIKEN TAKANA ON KUNTA!

VERKOSTOJA JA PALVELUJA
KEHITETTIIN YHDESSÄ KUNTIEN
KANSSA

**KANSAINVÄLINEN TOIMINTA JA
EU-EDUNVALVONTA TERÄVÖITYIVÄT**

RUOTSINKIELINEN TOIMINTA
VUONNA 2021

VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI
VALMISTUI: LUOMME HYVIÄ
EDELITYKSIÄ KUNTIEN KESTÄVÄN
TULEVAISUUDEN RAKENTAMISELLE

UUSI ORGANISAATIO, HYVINVOIVA
HENKILÖSTÖ, KOHTI UUTTA
TYÖSKENTELYKULTTUURIA

KUNTALIITON TALOUS VUONNA 2021

Toinen koronavuosi sujui kansainvälisissä kokouksissa etäyhteyksin jo rutiinilla. Pandemia oli osoittanut, kuinka tärkeää kansainvälinen yhteistyö on poikkeustilanteessa.

EU-edunvalvonta näkyi vahvasti niin luottamushenkilöiden kuin asiantuntijoidenkin työpöydillä. Kuntaliiton asiantuntijat osallistuivat CEMRin työryhmien kokouksiin ja lausuntojen valmisteluun etäyhteyksin.

Edunvalvonnan painopisteitä olivat edelleen EU:n vihreän kehityksen ohjelman toteutus ja komission julkaisemaan ilmasto/55-valmiuspakettiin vaikuttaminen, mikä aloitettiin Euroopan parlamentin ja EU-neuvoston suuntaan Suomen ja Kuntaliiton kantojen pohjalta. Syksyllä painottuivat voimakkaasti komission energiaan liittyvät esitykset, joiden käsittely jatkuu myös tänä vuonna. EU:n ohjelmakausi 2021–2027 saatiin käyntiin.

Pandemiakriisistä selviytymiseen perustetun elpymis- ja palautumistukivälineen toteutuksen onnistumisessa korostettiin paikallistason merkitystä.

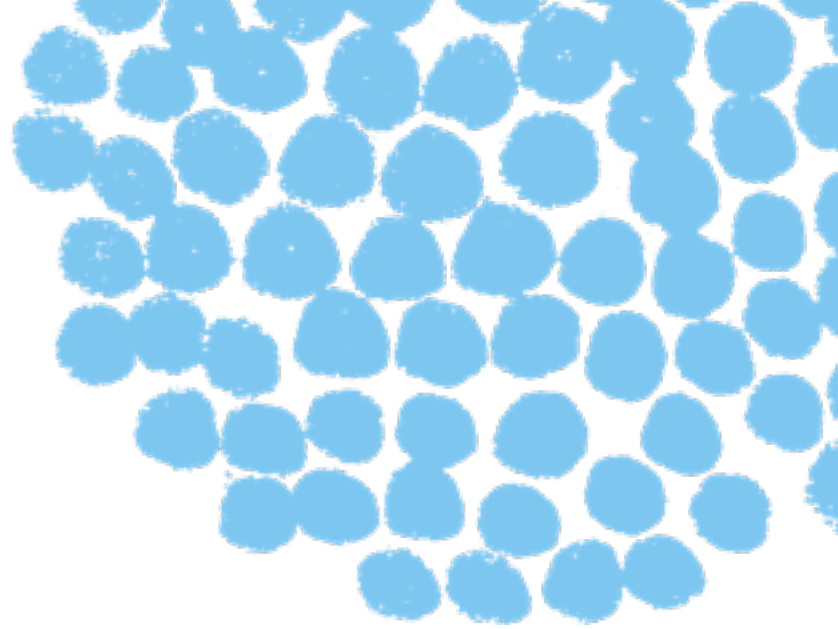
Brysselin toimisto sai uuden johtajan syyskuussa edellisen johtajan siirtyessä vetämään

Kuntaliiton EU-edunvalvonnan koordinaatiota Helsinkiin. Panostimme niin aluetoimistoyhteistyöhön kuin EU-parlamenttivaikuttamiseen. Lisäksi Brysselin toimisto perusti Brysselin suomalaisten EU-toimistojen digiverkoston, jonka toiminta käynnistyi vauhdilla.

Kuntaliitto toimii EU:n alueiden komitean Suomen valtuuskunnan sihteeristönä ja vaikutti strategiansa mukaisesti EU-edunvalvonnan painopisteisiin komitean lausuntotyössä. Valtuuskuntaan kuuluu yhdeksän varsinaista jäsentä ja yhdeksän varajäsentä, joiden mandaatti perustuu edellisten kuntavaalien tuloksiin.

Ihmisoikeus-, oikeusvaltio- ja lähidemokratiateemat ovat ajankohtaisempia kuin koskaan. Vaikutamme aktiivisesti näiden puolesta Euroopan johtavan ihmisoikeusjärjestön Euroopan neuvoston kunta- ja aluehallintokongressissa, jonka Suomen valtuuskunnan sihteeristönä Kuntaliitto toimii. Suomea edustaa viisi varsinaista jäsentä ja viisi varajäsentä Suomen kunnista ja maakunnista.

Kesäkuussa järjestettyjen kuntavaalien myötä alueiden komitean, Euroopan neuvoston kunta- ja aluehallintokongressin, CEMRin

ja UCLG:n luottamushenkilöedustuksiin tuli muutoksia. Osittain uusilla kokoonpanoilla edunvalvontatyö jatkui tiiviinä koko loppuvuoden.

Syksyllä aloitimme kuntien ja maakuntien kanssa yhteisen kansainvälisen toiminnan vaikuttavuuden mittaaminen -kokonaisuuden, joka osoittautui mielenkiintoiseksi ja monipuoliseksi. Verrokkeja ei ole juuri tarjolla, joten rakennamme kuntien EU- ja kansainvälisistä asioista vastaavien asiantuntijoiden kanssa verrattain uuden tavan tarkastella kuntien kansainvälistä työtä. Loppuvuonna suunnittelimme jo vuotta 2022, joka on Kuntaliiton Brysselin toimiston 30-vuotisjuhlavuosi.

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE

TOINEN KORONAVUOSI LÖI
LEIMANSA EDUNVALVONTAAN

KUNTAVAALIKAMPANJA:
KAIKEN TAKANA ON KUNTA!

VERKOSTOJA JA PALVELUJA
KEHITETTIIN YHDESSÄ KUNTIEN
KANSSA

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA JA
EU-EDUNVALVONTA TERÄVOITYIVÄT

RUOTSINKIELINEN TOIMINTA VUONNA 2021

VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI
VALMISTUI: LUOMME HYVIÄ
EDELITYKSIÄ KUNTIEN KESTÄVÄN
TULEVAISUUDEN RAKENTAMISELLE

UUSI ORGANISAATIO, HYVINVOIVA
HENKILÖSTÖ, KOHTI UUTTA
TYÖSKENTELYKULTTUURIA

KUNTALIITON TALOUS VUONNA 2021

**KUNTA
LIITTO**

RUOTSINKIELINEN TOIMINTA VUONNA 2021

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE

TOINEN KORONAVUOSI LÖI
LEIMANSA EDUNVALVONTAAN

KUNTAVAALIKAMPANJA:
KAIKEN TAKANA ON KUNTA!

VERKOSTOJA JA PALVELUJA
KEHITETTIIN YHDESSÄ KUNTIEN
KANSSA

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA JA
EU-EDUNVALVONTA TERÄVOITYIVÄT

**RUOTSINKIELINEN TOIMINTA
VUONNA 2021**

VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI
VALMISTUI: LUOMME HYVIÄ
EDELITYKSIÄ KUNTIEN KESTÄVÄN
TULEVAISUUDEN RAKENTAMISELLE

UUSI ORGANISAATIO, HYVINVOIVA
HENKILÖSTÖ, KOHTI UUTTA
TYÖSKENTELYKULTTUURIA

KUNTALIITON TALOUS VUONNA 2021

Myös Kuntaliiton ruotsinkielistä toimintaa kuten tapaamisia, koulutuksia, konferensseja, asiakasneuvontaa ja edunvalvontaa toteutettiin pandemian takia pitkälti digitaalisesti. Muutoksessa on ollut myös etunsa, sillä osallistuminen verkostokokouksiin ja koulutuksiin on ollut helpompaa.

Ruotsinkieliselle koulutustoiminnalle vuosi 2021 oli ennätyksellinen sekä taloudellisesti että osallistujien määrässä mitattuna. Koulutustoiminta siirrettiin FCG:lle 1.1.2022.

Kommuntorget-lehti siirtyi vuoden 2021 alusta KL-Kustannukselle, ja siltä ilmestyi vuoden aikana ennätysmäärä (45) uutiskirjeitä, jotka lähetettiin noin 2000 tilaajalle viikoittain.

Folktingetin kanssa tehtiin yhteistyötä ns. VPS-ryhmässä (Vård på Svenska – Hoitokielinä ruotsi) ja julkaistiin tukiaineistoa kaksikielisten hyvinvointialueiden valmistelua varten. Näille hyvinvointialueille luotiin myös verkosto.

Ulf Stenman aloitti yksikön johtajana 1.5.2021, ja Karin Ihalainen valittiin Kielisaareke-hankkeen johtoon. Hanketta rahoittaa Svenska Kulturfonden, ja se keskittyy yksikielisiin suomenkielisiin kaupunkeihin, joissa on ruotsinkielisiä koulutusyksiköitä. Hanke on kaksivuotinen.

Ruotsinkielinen tiimi on osallistunut aktiivisesti uuden kansalliskielistrategian laatimiseen. Laajassa ja hyvin laaditussa strategiasa näkyy sekä VPS-ryhmän että Kielisaareke-hankkeen tekemän työn merkitys.

Ruotsinkielinen neuvottelukunta sekä ruotsin- ja kaksikielisten kuntien verkosto ovat osallistuneet edunvalvontaan laatimalla lausuntoja meneillään olevista uudistuksista ja lainsäädäntötyöstä. Tärkeitä esille nostettuja aiheita ovat olleet sosiaali- ja tervey-

denhuollon uudistus, työllisyysuudistus, maankäyttö- ja rakennuslain muutokset sekä tulevaisuuden kestävät kunnat.

Ruotsinkielisen toiminnan asiantuntijat laativat yhteistyössä ruotsin- ja kaksikielisten kuntien sekä yksikön yhteistyökumppaneiden kanssa omat tavoitteensa kaksikieliselle Kuntaliitolle liiton strategian pohjalta. Tavoitteet, jotka korostavat kielellistä kestävyyttä kilpailuetuna esitellään ja toteutetaan toimintavuonna 2022.

Kuntaliitto tekee aktiivista kansallista ja pohjoismaista yhteistyötä mm. ministeriöiden, Svenska Finlands Folkting -järjestön, Ahvenanmaan kuntaliiton, pohjoismaisten kuntaliittojen, Göteborgin Kvalitetsmässan-konferenssin ja ajatushautomo Magman kanssa.

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE

TOINEN KORONAVUOSI LÖI
LEIMANSA EDUNVALVONTAAN

KUNTAVAALIKAMPANJA:
KAIKEN TAKANA ON KUNTA!

VERKOSTOJA JA PALVELUJA
KEHITETTIIN YHDESSÄ KUNTIEN
KANSSA

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA JA
EU-EDUNVALVONTA TERÄVÖITYIVÄT

RUOTSINKIELINEN TOIMINTA
VUONNA 2021

**VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI
VALMISTUI: LUOMME HYVIÄ
EDELITYKSIÄ KUNTIEN KESTÄVÄN
TULEVAISUUDEN RAKENTAMISELLE**

UUSI ORGANISAATIO, HYVINVOIVA
HENKILÖSTÖ, KOHTI UUTTA
TYÖSKENTELYKULTTUURIA

KUNTALIITON TALOUS VUONNA 2021

Vaikuttavuuden arviointi valmistui: **LUOMME HYVIÄ EDELITYKSIÄ KUNTIEN KESTÄVÄN TULEVAISUUDEN RAKENTAMISELLE**

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE

TOINEN KORONAVUOSI LÖI
LEIMANSA EDUNVALVONTAAN

KUNTAVAALIKAMPANJA:
KAIKEN TAKANA ON KUNTA!

VERKOSTOJA JA PALVELUJA
KEHITETTIIN YHDESSÄ KUNTIEN
KANSSA

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA JA
EU-EDUNVALVONTA TERÄVÖITYIVÄT

RUOTSINKIELINEN TOIMINTA
VUONNA 2021

**VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI
VALMISTUI: LUOMME HYVIÄ
EDELITYKSIÄ KUNTIEN KESTÄVÄN
TULEVAISUUDEN RAKENTAMISELLE**

UUSI ORGANISAATIO, HYVINVOIVA
HENKILÖSTÖ, KOHTI UUTTA
TYÖSKENTELYKULTTUURIA

KUNTALIITON TALOUS VUONNA 2021

Loppuvuodesta 2021 toteutettiin Owal Group Oy:n kanssa Kuntaliiton toiminnan sekä strategian vaikuttavuuden arviointityö. Työssä selvitettiin, tekeekö Kuntaliitto oikeita asioita, teemmekö asiat oikein ja tuotammeko arvoa asiakkaillemme ja yhteiskunnalle.

Tulosten mukaan Kuntaliiton vaikuttavuus syntyy systeemisesti kuntien tarpeiden ennakoinnin ja toimialaosaamisen yhdistämisestä. Vuonna 2020 uudistetun strategian arvioitiin vastaavan pääosin hyvin kuntien tarpeisiin ja luovan hyvät edellytykset kuntien tukemiseen yhteiskunnallisessa muutoksessa. Varsinkin viime vuosina Kuntaliiton arvioitiin ottaneen aiempaa useammin aktiivisen kehittäjän roolin perinteisen edunvalvojaroolin rinnalla.

Kuntaliiton Yhdessä-toimintamallin arvoitiin tuovan asiakas- ja sidosryhmätyölle rakennetta ja yhdenmukaistavat toimintaa.

Arvioinnin mukaan vahvuudeksemme nähdään etenkin käytännöllinen asiantuntijatyö. Vahvuutemme on kumppanuuksien ja verkostojen koordinoinnissa ja hyödyntämisessä. Erityisesti kuntatyypeittäin rakennettua verkostoa pidettiin hyödyllisinä. Asiakaslähtöisyytemme ja vuorovaikutuksemme ovat kehittyneet viime vuosina paljon ja niitä pidetään pääasiassa erittäin hyvätasoisina.

Kunnat pitävät neuvontapalvelua vaikuttavimpana palveluna. Palvelumme ovat pääasiassa tarpeisiin vastaavia.

Arviointityön lopputuloksena esitettiin useita toimenpiteitä vaikuttavuuden parantamiseksi. Ne otetaan lähtökohdaksi vuoden 2022 alussa käynnistyvässä strategian uudistamistyössä.

Toimenpide-ehdotuksina mainittiin esimerkiksi strategisten teemojen ja toimenpiteiden

entistä vahvempi segmentointi sekä kehittäminen yhä enemmän yhteistyössä kuntien kanssa. Useissa edunvalvonnan tapauksissa Kuntaliitto voisi tuoda esiin vaihtoehtoja yhden kannan sijaan.

Tärkeimmiksi teemoiksemme tunnistettiin tulevaisuuden kunnan määrittely, digitalisatio, työvoiman saatavuus, kuntademokratia ja kestävä kuntatalous.

Raportissa todettiin myös, että kunnat tarvitsevat pikaista tukea hyvinvointialueuudistuksen tuomaan murrokseen: sekä tulevan tilanteen konkretisointia että operatiivista tukea. Lisäksi Kuntaliiton tulisi haastaa kuntien johtamista: myös kunnissa tulee alkaa toimia rajoja ylittävästi.

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE

TOINEN KORONAVUOSI LÖI
LEIMANSA EDUNVALVONTAAN

KUNTAVAALIKAMPANJA:
KAIKEN TAKANA ON KUNTA!

VERKOSTOJA JA PALVELUJA
KEHITETTIIN YHDESSÄ KUNTIEN
KANSSA

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA JA
EU-EDUNVALVONTA TERÄVÖITYIVÄT

RUOTSINKIELINEN TOIMINTA
VUONNA 2021

VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI
VALMISTUI: LUOMME HYVIÄ
EDELITYKSIÄ KUNTIEN KESTÄVÄN
TULEVAISUUDEN RAKENTAMISELLE

**UUSI ORGANISAATIO, HYVINVOIVA
HENKILÖSTÖ, KOHTI UUTTA
TYÖSKENTELYKULTTUURIA**

KUNTALIITON TALOUS VUONNA 2021

**KUNTA
LIITTO**

UUSI ORGANISAATIO, HYVINVOIVA HENKILÖSTÖ, KOHTI UUTTA TYÖSKENTELYKULTTUURIA

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE

TOINEN KORONAVUOSI LÖI LEIMANSA EDUNVALVONTAAN

KUNTAVAALIKAMPANJA: KAIKEN TAKANA ON KUNTA!

VERKOSTOJA JA PALVELUJA KEHITETTIIN YHDESSÄ KUNTIEN KANSSA

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA JA EU-EDUNVALVONTA TERÄVÖITYIVÄT

RUOTSINKIELINEN TOIMINTA VUONNA 2021

VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI VALMISTUI: LUOMME HYVIÄ EDELITYKSIÄ KUNTIEN KESTÄVÄN TULEVAISUUDEN RAKENTAMISELLE

UUSI ORGANISAATIO, HYVINVOIVA HENKILÖSTÖ, KOHTI UUTTA TYÖSKENTELYKULTTUURIA

KUNTALIITON TALOUS VUONNA 2021

Vuoden 2021 alusta Kuntaliitossa alettiin työskennellä uudessa organisaatorakenteessa. Muutoksen tavoitteena oli selkeyttää ja yhdenmukaistaa Kuntaliiton organisoitumista ja johtamista, lisätä resurssien joustavaa käyttöä sekä vahvistaa asiakkuus- ja verkostotyötä, jotta kykenemme vastaamaan eriytyvien kuntien tarpeisiin entistä paremmin.

Uusi organisaatio jakautuu seitsemään substanssiryhmään sekä johtajistoon ja toimitusjohtajan esikuntaan. Toimitusjohtajan esikunnassa on neljä yksikköä.

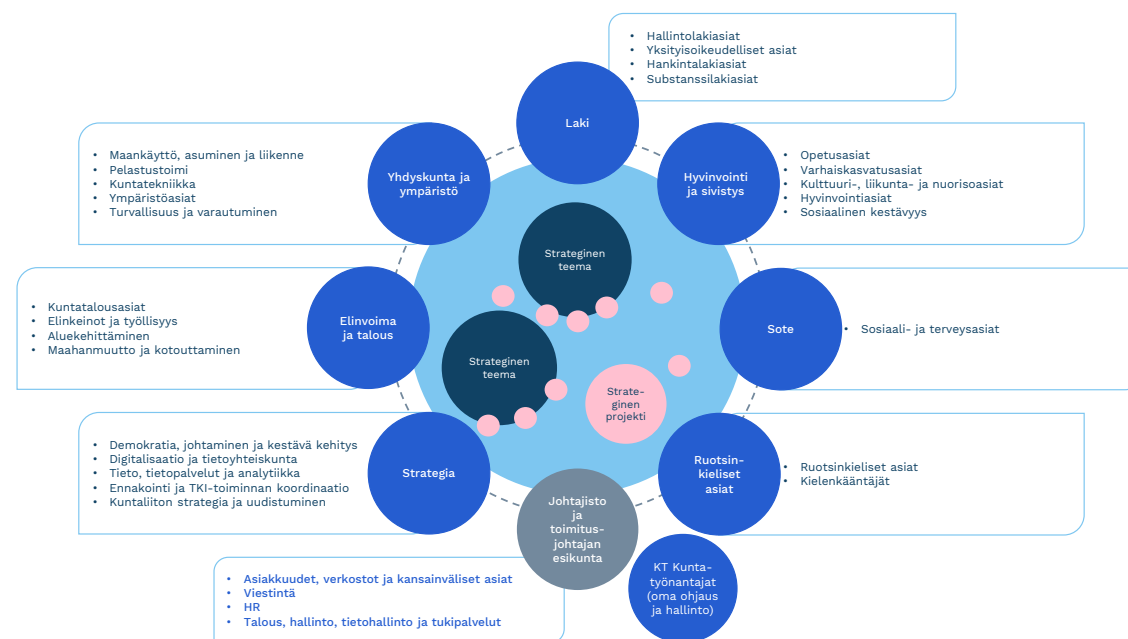
Henkilöstön kokonaismäärään vaikutti mm. se, että heinäkuussa 2021 KT Kuntatyönantajat irtautui Kuntaliitosta. Suomen Kuntaliitto ry:n palveluksessa olleet KT Kuntatyönantajien ja Avaintyönantajat AVAIN ry:n tehtävissä työskennelleet työntekijät siirtyivät liikkeen luovutuksella Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT:n palvelukseen niin sanotusti vanhoina työntekijöinä entisin ehdoin.

Kuntaliiton henkilöstömäärä oli 195 (vakituksia 167 ja määräaikaisia 28) joulukuussa 2021 KT:n irtautumisen jälkeen. Vastaavat luvut joulukuussa 2020 olivat 155 ja 25, yhteensä 180. Henkilöstökulut muodostavat yli puolet

Kuntaliiton kaikista kustannuksista. Henkilöstökulut olivat 14,8 miljoonaa euroa (pl. KT:n osuus 1.–6.2021) vuonna 2021, kun ne edellisenä vuonna olivat 14,3 miljoonaa euroa (pl. KT). Henkilöstön ikä- ja sukupuolirakenne on pysynyt entisen kaltaisena. Määräaikaiset työntekijät työskentelivät joko sijaisina tai

osittain tai kokonaan rahoitettavissa projekteissa.

Vuonna 2021 Kuntaliiton palvelukseen tuli 21 uutta vakituista työntekijää. Vanhuuseläkkeelle siirtyi 7 ja palveluksesta eroasi 17 työntekijää. Henkilökunnan keski-ikä oli

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE

TOINEN KORONAVUOSI LÖI
LEIMANSA EDUNVALVONTAAN

KUNTAVAALIKAMPANJA:
KAIKEN TAKANA ON KUNTA!

VERKOSTOJA JA PALVELUJA
KEHITETTIIN YHDESSÄ KUNTIEN
KANSSA

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA JA
EU-EDUNVALVONTA TERÄVÖITYIVÄT

RUOTSINKIELINEN TOIMINTA
VUONNA 2021

VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI
VALMISTUI: LUOMME HYVIÄ
EDELITYKSIÄ KUNTIEN KESTÄVÄN
TULEVAISUUDEN RAKENTAMISELLE

**UUSI ORGANISAATIO, HYVINVOIVA
HENKILÖSTÖ, KOHTI UUTTA
TYÖSKENTELUKULTTUURIA**

KUNTALIITON TALOUS VUONNA 2021

**KUNTA
LIITTO**

vuoden 2021 lopussa 48,5 vuotta. Kuntaliiton työntekijöistä 74 prosenttia on naisia. Henkilökunnasta 46 prosenttia on ollut Kuntaliiton palveluksessa alle viisi vuotta, 21 prosenttia 6–10 vuotta.

Kuntaliitto on kaksikielinen organisaatio. Ruotsinkielinen toiminta on organisoitu verkostoksi. Svenska Gruppen kehittää ruotsinkielistä toimintaa sekä palvelee sidosryhmiä ruotsiksi. Jokaiseen yksikköön on nimetty henkilöitä, joiden tehtävänä on vastata yksikön ruotsinkielisestä palvelusta, ja jotka ovat sitoutuneet neuvomaan ja palvelemaan ruotsin kielellä.

KUNTALIITTO LAISET OVAT TYTYVÄISEMPIÄ TYÖHÖNSÄ KUIN SUOMALAISET KESKIMÄÄRIN

Loppuvuodesta 2021 toteutettu Parempi Työyhteisö (ParTy)® -kysely osoitti, että kuntaliittolaiset ovat selvästi tyytyväisempiä työhönsä kuin suomalaiset keskimäärin. Kuntaliittolaiset arvostavat kyselyn mukaan työyhteisössään etenkin johdon toimintaa, kehittämisaktiivisuutta sekä esihenkilötyötä.

Työ Kuntaliitossa koetaan usein kiireiseksi ja kuormittavaksi, mutta työhön ollaan hyvin sitoutuneita. Hyvin suuri osa ParTy-kyselyyn vastanneista kertoi suosittelevansa työantajaansa mielellään ystävälleen.

UUSIKSI KEHITTÄMIS- KOhteiksi VAIKUTTAVA HYBRIDITYÖSKENTELY JA VALMENTAVAT TAIDOT

Toisena koronavuotena työskenneltiin tehokkaasti etänä. Henkilöstön osaamista ja hyvinvointia kehitettiin: strategisesti tärkeiden osaamisten nyky- ja tavoitetilaa kartoitettiin ensimmäisellä koko liiton laajuksella osaamiskeskustelukierroksella. Strategisiksi osaamisiksi on tunnistettu asiakas- ja verkosto-osaaminen, ennakointi-, kehittämis- ja projektiosaaminen, vaikuttamis- ja kestävän kehityksen osaaminen sekä tiedon hallinnan osaaminen ja valmentava johtaminen. Osaamiskeskusteluissa tunnistettuihin oppimistarpeisiin on vastattu kehittämällä erilaisia oppimisen menetelmiä, tarjoamalla mentoointia sekä lisäämällä työssä oppimista.

Vuoden 2021 lopussa käynnistettiin Kuntaliitto Akatemia, kaksivuotinen sisäinen kou-

lutusohjelma, jossa Kuntaliiton toiminta- ja johtamiskulttuuria uudistetaan sekä yksilö- että organisaatiotasolla systemaattisesti. Akatemia jatkaa organisaation uudistamista, tavoitteena entistä vaikuttavampi, rohkeampi ja proaktiivisempi Kuntaliitto.

Kuntaliitto toimii yhä enemmän virtuaalisesti. Pandemian pakottamasta etätyöskentelystä ollaan siirtymässä joustavaan hybridityöskentelyyn, ja uutta normaalia työskentelytapaa kehitetään yhdessä.

TOIMITUSJOHTAJAN ESIPUHE

TOINEN KORONAVUOSI LÖI
LEIMANSA EDUNVALVONTAAN

KUNTAVAALIKAMPANJA:
KAIKEN TAKANA ON KUNTA!

VERKOSTOJA JA PALVELUJA
KEHITETTIIN YHDESSÄ KUNTIEN
KANSSA

KANSAINVÄLINEN TOIMINTA JA
EU-EDUNVALVONTA TERÄVÖITYIVÄT

RUOTSINKIELINEN TOIMINTA
VUONNA 2021

VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI
VALMISTUI: LUOMME HYVIÄ
EDELITYKSIÄ KUNTIEN KESTÄVÄN
TULEVAISUUDEN RAKENTAMISELLE

UUSI ORGANISAATIO, HYVINVOIVA
HENKILÖSTÖ, KOHTI UUTTA
TYÖSKENTELYKULTTUURIA

KUNTALIITON TALOUS VUONNA 2021

KUNTALIITON TALOUS VUONNA 2021

**KUNTA
LIITTO**

Vuosikertomuksen talousluvut käsittävät Kuntaliiton luvut vuodelta 2021 ilman Kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT:n osuutta. Kuntaliiton varainhankinta perustuu sääntöjen mukaiseen ja valtuuskunnan hyväksymään jäsenmaksuun, jonka suuruus oli 17,1 miljoonaa euroa (17,1 miljoonaa euroa vuonna 2020). Kuntayhtymät maksoivat lisäksi jäsenmaksu- rahoitteista palvelua vastaavista palveluista erillistä palvelumaksua, jonka suuruus oli 1,6 miljoonaa euroa (1,6 miljoonaa euroa).

Suurimmat kuluerät muodostavat henkilöstökulut 14,8 miljoonaa euroa (14,3 miljoonaa euroa), ulkopuoliset palvelut 4,2 miljoonaa euroa (5,1 miljoonaa euroa) ja ICT-kulut 2,7 miljoonaa euroa (2,3 miljoonaa euroa), josta kehityshankkeiden osuus vuonna 2021 oli vajaa puolet.

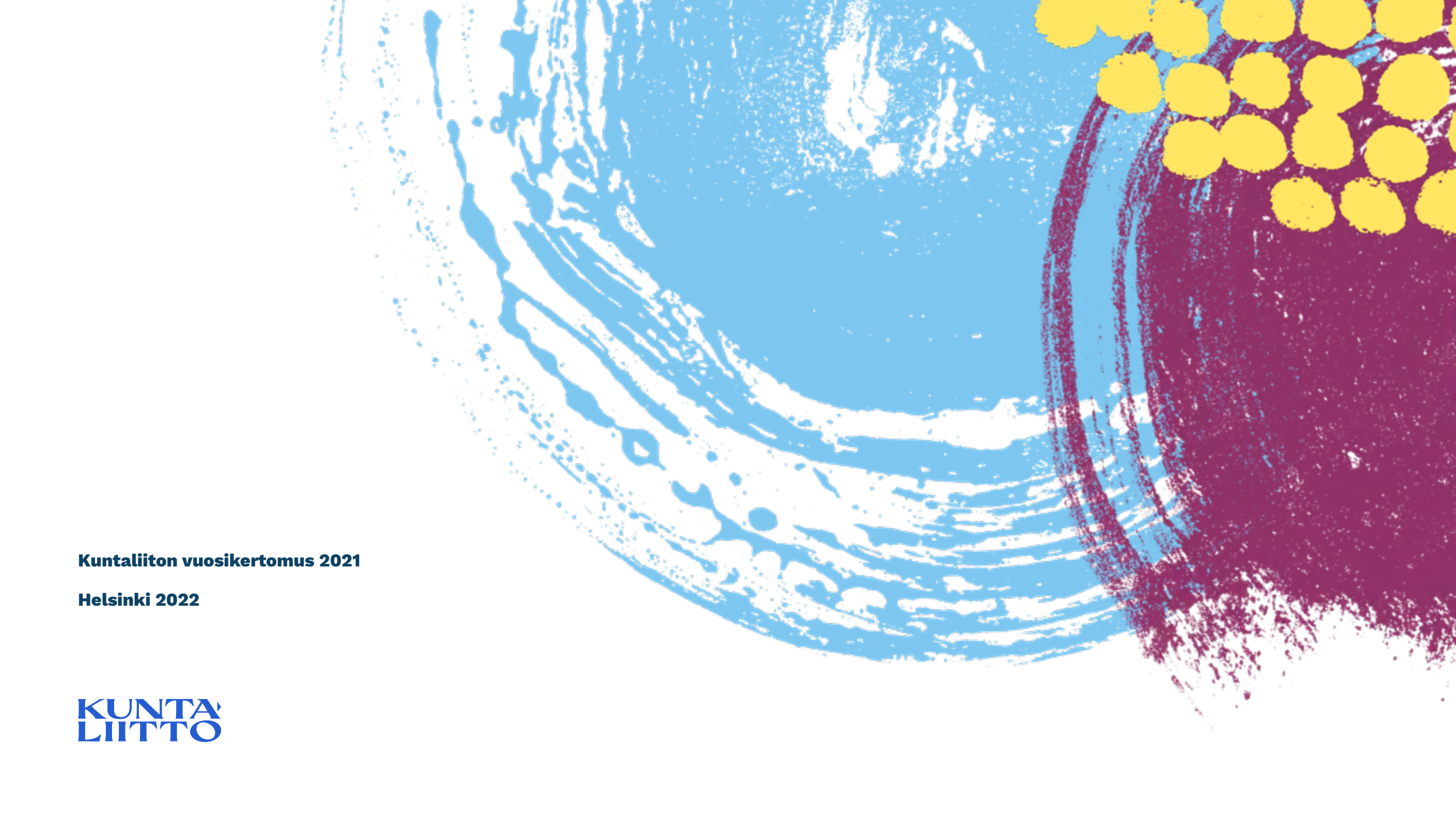
Toiminnallinen tulos oli 0,1 miljoonaa euroa alijäämäinen (-0,7 miljoonaa euroa). Koronapandemiasta johtuvat jo toista vuotta jatkuneet liikkumis- ja kokoontumisrajoitukset aiheuttivat sen, että varsinkin matka-, tapahtuma- ja erilaisiin tilaisuuksiin liittyvät asiantuntijakulut samoin kuin muut henkilöstökulut jäivät huomattavasti budjetoitua pienemmiksi.

Sijoitus- ja rahoitustoiminnan nettotuotot 7,6 miljoonaa euroa (7,2 miljoonaa euroa) olivat vuonna 2021 jälleen poikkeuksellisen suuret johtuen pääomamarkkinoiden koko vuoden kestäneestä suotuisasta kehityksestä. Neljästä korona-aallosta huolimatta maailman talouden kasvu oli vahvaa. Inflaatio palasi vuonna 2021 laajalla rintamalla. Korot nousivat vuoden aikana, mutta ne olivat reaalisesti edelleen poikkeuksellisen matalat suhteessa talouden aktiviteettiin ja inflaatioon. Koska nämä matalat reaalikorot nostivat osakkeita, viime vuodesta tuli sijoitusmarkkinoilla loistava osakevuosi. Kuntaliiton sijoitussalkun arvo nousi vuoden alusta 10,3 %. Kuntaliiton hallitus hyväksyi lokakuun kokouksessaan päivitetyn sijoituspolitiikan, jonka mukaan Kuntaliiton sijoitussalkkuun voidaan hankkia tulevaisuudessa myös vaihtoehtoisia sijoituksia tasapainottamaan korkosijoituksista saatavaa matalahkoa tuottoa. Sijoitussalkun markkina-arvo 31.12.2021 oli 85,3 miljoonaa euroa (77,3 miljoonaa euroa).

Kuntaliiton tilinpäätöksen tulos on 7,6 miljoonaa euroa ylijäämäinen (6,5 miljoonaa euroa). Taseen loppusumma 31.12.2021 oli 126,0 miljoonaa euroa (116,5 miljoonaa euroa). Suomen Kuntaliitto ry:llä ei ollut vuonna 2021 rahoituslaitoslainoja.

Kuntaliiton kassavirta ja maksuvalmius olivat koko vuoden 2021 erinomaiset. Tarkempia tietoja Kuntaliiton taloudesta saa vuoden 2021 tilinpäätöksestä.

Kuntaliiton vuosikertomus 2021

Helsinki 2022

**KUNTA
LIITTO**